

SPECIAL
klimaat

Beter beleid met de wind mee

JAN ROTMANS:

Na een diep dal lonkt
een betere toekomst

PATRICK WILLEMS:

Gemeenten moeten
waterrobuust worden

TIEN KLIMAATACTIES

die werken

IZEGEM

Burgemeester van klimaat

Energiehuis Oostende heeft als missie om de energiekost voor Oostendenaars te verlagen en de CO₂-uitstoot in Oostende te reduceren.

ENERGIEADVIES
AAN
PARTICULIEREN

ENERGIELEENING
PARTICULIEREN
EN
VERENIGINGEN

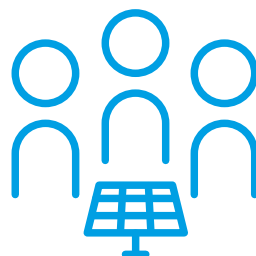
Interreg
2 Seas Mers Zeeën

Triple-A

Awareness + Access = Adoption

European Regional Development Fund

GROEPSAANKOPEN
ZONNEPANELEN,
DAKISOLATIE,
GROENE STROOM
EN GAS

EUROPEES
PROJECT OM
BURGERS AAN
TE ZETTEN TOT
ENERGIEZUINIGE
RENOVATIE

ENERGIEADVIES AAN
KMO'S, SCHOLEN...

COÖRDINATIE
TRAJECT
KLIMAATNEUTRAAL
OOSTENDE

ENERGIEZORGPLAN
STADSGEBOUWEN

STEFANIE WICKERE

Lokaal hebben we wel degelijk impact op het 'systeem' en op de complexe kwesties zoals armoede, biodiversiteit, lucht- en waterkwaliteit, klimaatverandering of de ruimte waarin we willen samenleven, wonen en werken.

Reageren?
Twitter met ons
mee op @vvs en
@mieckvos

Droom je stad, je gemeente

Nu de nieuwe legislatuur een paar maanden bezig is, zetten de stads- en gemeentebesturen de beleidsakkoorden overal om in wervende documenten om de inwoners voor de nieuwe plannen warm te maken. Sommige besturen gaan binnenkort 'de boer op' of hebben dat al gedaan. Het is ontzettend belangrijk daarvoor de nodige tijd te nemen. Als je te snel plannen begint uit te voeren, loop je het risico dat niet alle mensen je doelstellingen kennen en dat ze zonder het zelf te beseffen, je plannen afremmen. Voor bestuurders komt de theorie van het kwaliteitsmanagement goed te pas: begin met te weten wat je wilt veranderen, vertel dan wat je wilt veranderen en waarom, verander, meet de verandering en stuur bij waar nodig. Burgers kunnen de impact van wat er lokaal kan gebeuren en kan veranderen niet inschatten. Al dat harde werk komt ook nooit in het nieuws, in tegenstelling tot de klimaatmarsen of de acties van de fluoehesjes die zich ook uitdrukkelijk tot de 'overheid' richten. We kunnen niet genoeg duidelijk maken hoe we lokaal het verschil kunnen maken. Daarom levert tijd investeren in een ruime dialoog altijd winst op.

Lokaal hebben we wel degelijk impact op het 'systeem' en op de complexe kwesties zoals armoede, biodiversiteit, lucht- en waterkwaliteit, klimaatverandering of de ruimte waarin we willen samenleven, beleven, wonen en werken.

De start van een nieuwe beleidsperiode is het uitgelezen moment om een ruimtelijke visie te ontwikkelen en samen met collega's, medewerkers en burgers te dromen van de best mogelijke leefomgeving. In zo'n visie is er plaats voor wandelaars, voor groene plekjes waar mensen zich goed voelen en waar ze met elkaar in contact komen. Dit is meteen ook een visie waardoor ouders hun kind veilig naar school zien wandelen of fietsen. Bovendien is wat goed is voor kinderen, dat ook voor ouderen. Ook ouderen verlangen naar een rustige en fijne omgeving waar ze te voet of met de fiets naar de bakker, de supermarkt of het centrum kunnen, en onderweg op een bankje kunnen bijpraten.

Een ruimtelijke visie is belangrijker dan ooit, maar het is ook het zwakke punt, want je hebt er veel geld, tijd en fantasie voor nodig. In maart vierden we vijf jaar Fietsberaad. Die vijf jaar vormen het bewijs dat samenwerking vanuit een lokale visie vruchten afwerpt en een antwoord biedt op complexe problemen zoals mobiliteit. Het lokale niveau realiseert dit beleid zowel met Vlaanderen als met de provincies. Maar dit lukt alleen met een duidelijke visie. Of zoals Brent Toderian, voormalig ruimtelijk planner van Vancouver, op vijf jaar Fietsberaad zei: 'We verklaren de auto niet de oorlog, maar we vechten wel voor aantrekkelijke steden.'

Binnenkort beginnen ook de vervoerregio's waarvan we veel verwachten. Wat de centrale overheden de voorbije vijftien jaar niet is gelukt, zullen de gemeenten nu realiseren door lokaal samen te werken en maatwerk te combineren met politieke daadkracht. Als organisatie wil de VVSG het hele proces ondersteunen, de lokale kracht laten zien en goede voorbeelden doorgeven, zodat niemand dezelfde fouten overdoet. We geloven er samen met de nieuwe besturen in dat het tij de volgende zes jaar zal keren, omdat we lokaal de handen in elkaar zullen slaan en meer dan ooit zullen tonen dat we de samenleving lokaal samen 'maken'.

Mieck Vos, algemeen directeur Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten

inhoud

APRIL 2019

interview

'De energietransitie is vooral een lokale kwestie.'

Oostende zal energieneutraal zijn in 2050, maar net als in vele andere gemeenten staat de uitdaging mooi op papier, maar is de uitvoering uitgebleven. Als alle gemeenten alle inwoners mee krijgen, halen we volgens burgemeester Bart Tommelein nog moeiteloos de doelstellingen.

de toekomst

'Na een diep dal lonkt een betere toekomst.'

'Laat de voorlopers beginnen met het isoleren van hun woningen, het veranderen van hun verplaatsingen, met het hele klimaatvraagstuk. De rest zal uiteindelijk wel volgen.' Hoogleraar Jan Rotmans gelooft in de toekomst, maar de weg zal nog lang en moeilijk zijn.

SPECIAL
klimaat

BART LUSIJ

STEFAN DEWICKRE

interview

'Gemeenten moeten waterrobuust worden.'

Om ons aan de klimaatverandering aan te passen moeten we het water vasthouden. In plaats van vlakke verharde pleinen pleit hoogleraar Patrick Willems daarom voor glooiende groene pleinen die het water kunnen opvangen.

actie

Tien klimaatacties die werken

‘Ook al heeft de overheid de sleutel van de klimaatoplossing in handen, de bevolking moet haar gericht aanjagen,’ zegt klimaatexpert Pieter Boussemaere. We kunnen zelf het juiste voorbeeld geven door groene energie te kopen en er verstandig mee om te springen in geïsoleerde huizen waar we geen rood vlees meer eten.

#lokaalDNA

Izegem heeft een burgemeester van klimaat

De gemeente is nog eigenaar van haar elektriciteitsnet, de burgemeester is er bevoegd voor het klimaat en tegen 2023 moet de bevolking massaal fietsen, want dan organiseert de stad het Belgisch Kampioenschap Wielrennen voor elite-renners.

#lokaalDNA

Droomavond geeft vonken

Het burgemeestersconvenant afsluiten is één ding, actie ondernemen iets anders. Oostkamp ging in zee met de inwoners en organiseerde eind 2016 een droomavond. Ondertussen worden de dromen werkelijkheid.

#lokaalDNA

Denk groot, begin klein, leer snel en doe het samen, nu

Het Deense Middelfart is een middelgrote gemeente met een gigantische gedrevenheid. Het gemeentehuis is het duurzaamste gebouw van het land en dat wil daar wat zeggen. Papieren planning is er tot het volstrekte minimum beperkt en de participatie ver doorgevoerd.

vooraan

- 3 Opinie
- 7 Kort
- 20 Estafette van Emily Talpe

special klimaat

- 22 Interview met Bart Tommelein over de lokale verantwoordelijkheid
- 30 De toekomst van Jan Rotmans over transitietheorieën
- 34 Interview met Patrick Willems over lokale wateradaptatie
- 40 De tien klimaatacties van Pieter Boussemaere
- 46 SDG's in de praktijk: wonen versterkt duurzame ontwikkeling
- 48 Izegem heeft een burgemeester van klimaat
- 56 #lokaalDNA Zwevegem: verwarming
- 58 #lokaalDNA Halle: straatverlichting
- 60 #lokaalDNA Eeklo: windenergie
- 63 #lokaalDNA Oostkamp: burgerparticipatie
- 67 #lokaalDNA Beernem: energiecoöperatie
- 69 #lokaalDNA Middelfart: het Deense voorbeeld
- 72 Nieuwe infrastructuur: Torp in Gistel
- 75 Agenda
- 77 Joblokaal
- 78 Burgemeester Triljoen

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Pieter Plas, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Schaubroeck **MET DE STEUN VAN** Belfius en Ethias, partners van de VVSG **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vvsq.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENTEN** **abonementen@vvsq.be**, T 02-211 55 07 **PRIJS ABONNEMENT** VVSG-leden: 75 euro (vanaf 10 ex. 65 euro), Niet-leden: 150 euro. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Mieck Vos, algemeen directeur VVSG **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffshoelmaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vvsq.be **CONTACT** lokaal@vvsq.be

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

RIKA VERPOORTEN

OCMW-tussenkost

VOOR BEWONERS VAN WOONZORGCENTRA

Ouderen die betalingsmoeilijkheden ondervinden tijdens hun verblijf in een woonzorgcentrum, kunnen een beroep doen op het OCMW voor financiële ondersteuning. Maar veel centra vragen nu ook al een borgstelling van het OCMW aan nieuwe bewoners. Het wettelijk kader voor die tussenkomsten van het OCMW is echter beperkt. Dit cahier geeft invulling aan wat niet in de wetgeving opgenomen is.

**MEER INFORMATIE
OF BESTELLEN**

via www.politeia.be
of info@politeia.be

politeia

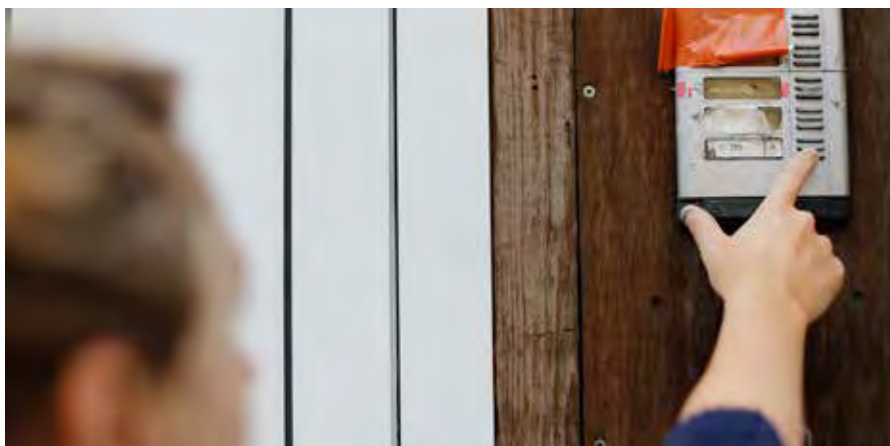
Almaar meer mensen

vragen OCMW steun

Kregen in 2012 74.800 mensen van het OCMW aanvullende steun bovenop hun uitkering of loon dan waren dat er in 2017 al 97.139. Dit is op vijf jaar tijd een stijging met dertig procent. Dat blijkt uit de cijfers van de jaarlijkse OCMW-barometer van de VVSG.

Meer mensen, ook werkenden hebben problemen om rond te komen, ze krijgen de hoge huur- of energie- of schoolfactuur niet betaald, dikwijls omdat hun inkomen te laag is. '900 euro per maand is voor een alleenstaande te weinig, zeker als je op de private huurmarkt moet huren. Deze mensen geraken zeer snel in de schulden,' zegt Karen Thewissen, maatschappelijk werker bij het OCMW van Aalter.

Met de aanvullende steun proberen lokale besturen deze mensen te helpen maar om armoede in de kiem te smoren is er meer nodig, zoals een verhoging van de laagste inkomens tot de Europese armoedegrens en een betaalbaar en degelijk woningaanbod. Bovendien verdien je met werken niet genoeg. 'Ook tweeverdieners komen niet meer toe. Zonder spaarbuffer zit je rap in de problemen,' zegt Karen Thewissen.

Om de armoede te verminderen is een verhoging van de laagste inkomens tot de Europese armoedegrens nodig en een betaalbaar en degelijk woningaanbod.

LAWAERTS

'Begeleiding is zelden eenvoudig en altijd erg belastend voor de maatschappelijk werkers,' zegt ook Koen Dresse-laers, directeur sociale dienst van het OCMW van Leuven.

Voor aanvullende steun putten OCMW's uit de lokale middelen. Die steun is ook per gemeente verschillend. Dat is lastig voor de mensen. 'Het zou veel beter zijn als hun inkomen op zichzelf zou volstaan om de basiskosten te betalen. Dit is een verantwoordelijkheid van de Vlaamse en federale overheid,' zegt Wim Dries, voorzitter van de VVSG. 'Dan kan de gemeente de armoede bestrijden met hulpverlening die inspeelt op complexe problemen, doorgedreven activeringsbeleid, dienstverlening waar ook kwetsbare gezinnen terecht

kunnen en degelijke en betaalbare huisvesting.'

Daarom vraagt de VVSG een verhoging van de laagste inkomens en uitkeringen tot minstens de Europese armoedegrens, waarbij werk altijd aantrekkelijker moet zijn dan een uitkering. Ook wil de VVSG meer ondersteuning voor betaalbaar wonen. Een uitbreiding van de huursubsidie en -premie voor wie moeite heeft de huur te betalen op de private markt (zo'n 30% van de private huurders) is noodzakelijk. Daarnaast zouden de sociale diensten van de OCMW's versterkt moeten worden om mensen met complexe problemen nog beter te begeleiden en oplossingen te zoeken.

.....
Nathalie Debast

Praktisch handboek Gemeenterecht

Met het decreet lokaal bestuur van 22 december 2017 werden de bepalingen van het Gemeentedecreet, het OCMW-Decreet en het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking samengebracht in één tekst. Het nieuwe decreet is van kracht sinds 1 januari van dit jaar. In de grondig herwerkte twaalfde editie van dit handboek lichten de auteurs onder andere de wijzigingen in het gemeenterecht toe wat betreft de relatie tussen gemeente en OCMW, het lokaal personeelsbeleid en de intergemeentelijke samenwerking. Het *Praktisch handboek gemeenterecht* is een mengvorm van commentaar en praktijkvoorbeelden. Daardoor is het een onmisbare leidraad voor iedereen die bij de gemeentelijke werking betrokken is, en een ideale kennisbron en hulpmiddel voor alle nieuw verkozen mandatarissen.

- J. Dujardin, W. Somers, L. Van Summeren
- Praktisch handboek voor gemeenterecht
- Uitgeverij Die Keure, Brugge
- 60 euro

DANIEL GEBAERTS

Bouwshift even in de ijskast

Begin maart werd duidelijk dat deze Vlaamse regering vier belangrijke ruimtelijke dossiers niet meer zal goedkeuren (zie kader). De Raad van State merkte namelijk op dat voor de aanpassing van het Bosdecreet eerst een milieueffectenrapportage noodzakelijk is. Politiek waren de vier dossiers al een tijdje aan elkaar gekoppeld. Gemeenten hebben natuurlijk niets aan regelgeving die niet de juiste procedures heeft doorlopen, maar zuur is wel dat juist regelgeving die een belangrijke bijdrage kan leveren aan het halen van de klimaatdoelstellingen nog langer op zich laat wachten.

Zelf aan de slag

Zelf aan de slag dan maar? Zeker! Veel gemeenten doen dat ook: ze maken regelgeving op en praten met projectontwikkelaars om uiteindelijk aantrekkelijke projecten te krijgen met hogere dichtheden. Maar de steun van Vlaanderen hebben gemeenten echt broodnodig. Want flagrant slecht gelegen bouwlocaties daadwerkelijk bevrozen of schrapen, daar schrikken ze voor terug. De factuur is te hoog. Het VVSG-memorandum waarin we pleiten voor een moratorium op de ontwikkeling van woonreservegebieden en voor financiële tussenkomst van Vlaanderen, is dan ook erg actueel.

Xavier Buijs

Plannen en decreten in de ijskast

Het **Beleidsplan Ruimte Vlaanderen**, het document dat straks de actuele visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Vlaanderen weergeeft en dus het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal vervangen. De Vlaamse regering is het eens over de visie erin, maar worstelde nog met de 'beleidskaders'. Een aanpassing van het **Bosdecreet** om de (zonevreemde) bossen beter te beschermen.

Het **decreet woonreservegebieden**, met een nieuwe procedure om onder andere woonuitbreidingsgebieden (niet) te ontwikkelen.

Het **Instrumentendecreet**, een decreet dat de verschillende instrumenten om een grond- en pandenbeleid te voeren samenvoegt. Het decreet plant onder meer een hogere planschadevergoeding.

“ **Wie denkt dat leven met een leefloon gemakkelijk is, heeft waarschijnlijk nooit gepraat met iemand die het ermee moet doen. Het budget is zo klein dat je gemakkelijk in de schulden terechtkomt. De stress die dat risico veroorzaakt, maakt het bovendien juist moeilijker om iets aan die situatie te doen.** ”

VVSG-woordvoerder Nathalie Debast – De Standaard 9 maart

Prijs dorpskracht 2018 Mariënstede in Dadizele

Mariënstede sleept de prijs voor dorpskracht 2018 in de wacht. Hun initiatief 'Sociaal kapitaal brengt kleur in het dorp Dadizele' levert hun 10.000 euro op. De jury was onder de indruk van de manier waarop Mariënstede als dienstverleningscentrum voor volwassenen met een verstandelijke beperking een sterke dorpsverankerung nastreeft. De vzw realiseerde de inrichting en toegankelijkheid van de site, met de uitbating van de dorpswinkel Châteaux Superette en een buurtcinema als plaatsen van ontmoeting voor de dorpsbewoners en gebruikers van Mariënstede. Samenwerking tussen de lokale middenstand, de gemeente en de vzw creëert kansen voor integratie van de bewoners van Mariënstede en maakt het dorp levendig. Met de dorpskrachtprijs kan de vzw meubilair voor de dorpscinema kopen.

Ook animo in Tielen en Neerrepn

De tweede prijs van 5000 euro gaat naar Kasterlee voor 'Tielen muziekdorp', waarvoor het gemeentebestuur samen met de cultuurraad een jaar vol evenementen organiseerde. Die brachten veel animo mee en versterkten de banden tussen de inwoners. De gemeente

zal de geldprijs investeren in een participatief traject in het dorp Lichtaart.

De derde prijs van 2500 euro gaat naar Tongeren waar in deelgemeente Neerrepn geen voorzieningen en geen school meer zijn. Door deelname aan het Leaderproject 'Dorpen in 't kwadraat' ontwaakten de dynamische krachten in het dorp, ze vonden elkaar en richtten zich nu op de realisatie van een nieuw dorps huis dicht bij de kerk. Het geld van de prijs zal gebruikt worden om het bouwplan te laten tekenen door een architect.

De prijs voor Dorpskracht belooft duurzame dorpsontwikkeling. De Vlaamse Landmaatschappij legt hiervoor de nadruk op dorpsparticipatie, dorps huis en dorpsruimte.

www.vlm.be

PURO[®]

Fairtrade Coffee
saving the rainforest

WORLD LAND TRUST

PEOPLE

PLANET
Met elk pakje Puro koffie
bescherm je een bedreigd stuk
van het regenwoud!

PLEASURE

Ontdek hoe jij het verschil maakt op
www.puroimpact.com - 0800 44 0 88

Geef onderwijs tijd voor kwaliteit

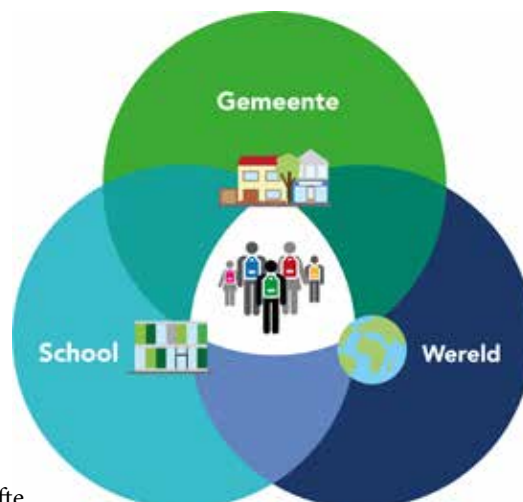
Meer gemeentelijk onderwijs, beter gemeentelijk onderwijs en de beste onderwijskansen voor elke leerling. Dat zijn de drie grote lijnen in het memorandum van OVSG voor de nieuwe Vlaamse regering.

De 31 voorstellen volgen drie rode draden. Eerst en vooral vraagt de onderwijskoepel te blijven investeren in onderwijs. Het begint in het kleuteronderwijs dat tot nu minder middelen krijgt, maar het hele basisonderwijs heeft een inhaalbeweging nodig. Nu het deeltijds kunstonderwijs door een nieuw decreet als een volwaardig onderwijsniveau erkend is, vragen we ook financiële erkenning.

Een tweede thema is tijd: geef leraren tijd om zich te professionaliseren, scholen om de eindtermen met hun leerlingen te bereiken. De voorbije jaren is er veel vernieuwd. Het vraagt tijd dit allemaal wortel te doen schieten. We missen bij veranderingstrajecten een

‘changemanagement-plan’.

Een derde belangrijk thema zijn de schoolgebouwen. Er is al veel geïnvesteerd maar de behoefte blijft groot. Sinds 1988, toen de parameters voor de subsidiëring vastgelegd werden, zijn er fors meer leerlingen en is de bouwprijs per vierkante meter gestegen. Gebouwen kunnen door multifunctioneel gebruik meer renderen. Ten slotte vragen we als volwaardige openbare onderwijsverstrekker erkend te worden. Stedelijk en gemeentelijk onderwijs is immers openbaar onderwijs. Recent ondertekenden overigens 80% van de schoolbesturen een ‘beginselverklaring neutraliteit en actief pluralisme’ om dat te bevestigen.

Steden en gemeenten kunnen een sterk lokaal onderwijsverhaal schrijven, maar voor een goede coördinatie met kinderopvang, cultuur, mobiliteit, ruimtelijke ordening en armoedebestrijding hebben de lokale besturen meer middelen nodig.

anne.berckmoes@ovsg.be

Op www.ovsg.be OVSG Memorandum 2019: school, gemeente, wereld

www.energiearmoedebeleid.be

Energiedossiers zijn complex. Energiearmoede kun je alleen in een brede slagorde bestrijden, want het gaat om slechte huisvesting, hoge facturen, laag inkomen en nog veel meer onzekerheden. Binnen een breed gedragen visie van een stad of gemeente kunnen maatschappelijk werkers in samenwerking met collega's van andere diensten iets bereiken voor de individuele cliënt. Handige screeningfiches met het gemiddelde bedrag van een energie- of waterfactuur kunnen het werk voor de maatschappelijk werker ondersteunen, daarnaast heeft Samenlevingsopbouw ook een checklist opgesteld om de

woningkwaliteit te screenen, zelfs om vocht en schimmel te detecteren, een lijst met mogelijke premies van Fluvius en Wonen Vlaanderen of de mogelijke begeleiding bij renovatieprojecten, een stappenplan voor acties bij een hoge waterfactuur of energiefactuur.

De handige fiches worden opgestuurd naar de lokale besturen, bijbestellen kan via www.energiearmoedebeleid.be waar je ze ook kunt bekijken of downloaden.

www.energiearmoedebeleid.be

Gemeenten willen een duidelijk verbod om te verkavelen in waterrijk gebied of in gebieden die slecht door het openbaar vervoer worden bediend. Dat is dus eigenlijk een halve betonstop afkondigen - en onmiddellijk, niet in 2040.'

Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck over het VVSG-memorandum - Het Laatste Nieuws 4/3

Turnhout

Nieuwe groene woonzorgzone
op voormalig fabrieksterrein

Tervuren

Actuele bestemming voor
landschappelijk en monumentaal
beschermde Panquin-kazerne

Kortrijk

Leegstaande panden worden
betaalbare huurwoningen

Financiering en advies

voor gebiedsontwikkeling,
erfgoed- en infrastructuurprojecten
in uw gemeente

Oude Graanmarkt 63 | B-1000 Brussel
+32 (0)2 229 52 30 | info@pmv.eu | www.pmv.eu

IS JOUW GEMEENTE KLAAR VOOR DE TOEKOMST?

GEMEENTE
VOOR DE
TOEKOMST

Passen gezellige, duurzame woonkernen in jullie toekomstvisie?
Met veilige wijken waar ruimte is voor natuur en schone lucht?
Waar iedereen zich vlot verplaatst en groene energie door een slim net stroomt?
Waar een circulaire economie en lokaal verbouwde voeding
bewoners rijker en de afvalberg kleiner maakt?

Surf naar www.gemeentevoordetoekomst.be en zet jullie visie om in werkelijkheid, samen met onze experts en jullie inwoners.
Contacteer ons voor meer info over 100 pasklare oplossingen, projectbegeleiding en samenwerkingen op maat.

**Klaar
voor de toekomst
dankzij
sterke wooncentra
hernieuwbare energie
ruimte voor natuur
lokale gezonde voeding
multimodale mobiliteit
circulaire economie
...**

www.gemeentevoordetoekomst.be

Gemeente voor de Toekomst is het netwerk van non-profitorganisaties dat jouw stad of gemeente op weg helpt naar een duurzame toekomst. Bond Beter Leefmilieu i.s.m. Autodelen.net, BOS+, De Landgenoten, Dialoog, Ecolife, Foodwin, FSC Belgium, GoodPlanet Belgium, Natuurpunt, Natuurpunt CVN, Netwerk Bewust Verbruiken, Netwerk Duurzame Mobiliteit, Peerby, Pixii, REScoop Vlaanderen, Samenhuizen, Taxistop, Trage Wegen, Velt en VIBE.

Zicht op hoe gemeenten belastingen besteden

Het nieuwe platform www.je-gemeentetelt.be toont duidelijk waaraan gemeenten welk bedrag spenderen en hoeveel inwoners door hun belastingen bijdragen aan veiligheid, cultuur of zorg in hun gemeente. Je kunt er bijvoorbeeld zien dat Hasselt vorig jaar in verhouding bijna het dubbele in mobiliteit investeerde dan Gent en bijna vier keer meer dan Antwerpen, of dat Brugge meer dan een derde van zijn budget aan zorg uitgeeft.

‘Met Je Gemeente Telt geven we gemeenten en steden de kans duidelijk te communiceren met hun burgers, iets wat vandaag meer en meer van hen verwacht wordt,’ zegt Michiel Nuytemans van Tree company, samen met De Wakkere Burger vzw initiatiefnemer van het project.

Tijdens de testfase zetten Eeklo, Mechelen, Sint-Niklaas, Oud-Turnhout, Scherpenheuvel-Zichem, Diksmuide en Wevelgem in 2017 al de stap naar een transparante begroting. Voor de Eeklo-

se financieel directeur Filip Van der Heyden was het een positieve ervaring: ‘Via ons gemeentelijk informatieblad proberen we onze inwoners al langer op een begrijpelijke manier te informeren over de inkomsten en uitgaven van de stad. Dankzij Je Gemeente Telt kunnen ze het budget nu ook in de diepte bestuderen. Ze kunnen bovendien exact berekenen wat hun bijdrage is aan de stad en wat er precies met dat geld gebeurt. Deze tool geeft zowel burgers als beleidsmakers inzicht in wat de stad allemaal doet en financiert, het maakt alles tastbaarder.’ Zijn collega Marc Nooyens van Oud-Turnhout is ook enthousiast over het proefproject: ‘Ik zoek al jaren naar een duidelijke voorstelling van onze begroting. Je Gemeente Telt biedt een handige oplossing om dit digitaal te doen en geeft zowel de administratie als de burger op laagdrempelige wijze inzicht in het lokale budget.’

.....
www.jegemeentetelt.be

Boek: hoe kinderarmoede aanpakken?

Het Mechelse GO-team pakt kinderarmoede op een eigen, vernieuwende manier aan. Het giet zijn kennis en ervaring nu in een boek waaruit andere lokale besturen inspiratie en methodieken kunnen putten. Momenteel testen teams in Brussel, Gent en Sint-Truiden hoe ze de methodologie kunnen inzetten in hun stad. Vanuit die ervaringen zal ze uitgerold worden naar meer steden en gemeenten.

www.mechelen.be/go-team-boek

Bij @gemeenteledegem tekenen we voortaan alle beslissingen van de bestuursorganen digitaal! Diensten beschikken bijgevolg altijd over een ondertekend exemplaar. Weg met de stapel papieren signaturen (behalve voor de brieven, die in een latere fase aan bod komen). #Ledegem

@MarijnDeVos algemeen directeur gemeente en OCMW Ledegem – Twitter 12/3

En boodschap voor de schepenen van mobiliteit: uw kiezers van vandaag, die rijden met de auto. Uw kiezers van morgen, die rijden met de fiets. @janvermeulenD #5jaarfietsberaad #panelgesprek

Fietsberaad Vlaanderen @FietsberaadVL – Twitter 15/5

@AnunaDe Wij luisteren positief naar jullie #YouthForClimate! Luister ook eens. Politiek is ook lokaal beleid. #klimaatsaat wordt overal lokaal in Vlaanderen concreet gemaakt. Misschien kan je die inspanningen eens bekijken. Kan je andere blik geven dan wanhoop in politiek

@FrancisBenoitku burgemeester Kuurne – Twitter 1/3

Vandaag #WorldRecyclingDay. In Vlaanderen zamelen gemeenten en #afvalintercommunales bijna 70% van het huishoudelijk afval selectief in voor recyclage. Ze leveren daarmee belangrijke bijdrage aan circulaire economie. Meer weten? Lees dan <https://bit.ly/2QDI41o> #interafval

@PietCoopman Afvalbeleid @vsvg #interafval – Twitter 18/3

Als je het hele buitengebied vlot bedient met openbaar vervoer, dan maak je wonen op het platteland veel te aantrekkelijk en doe je niets aan het fundamentele probleem van je files: onze ruimtelijke ordening. Je concentreert je beter op een zone van 10 kilometer rond de steden. Als mensen daarbuiten willen wonen: geen probleem, maar laat ze dan wel beseffen dat ze met hun auto in de file zullen staan.

Griet De Ceuster, hoofd onderzoekscentrum Transport & Mobility Leuven – De Tijd 16/3

Behalve van rekeningrijden moet de overheid werk maken van rekeningwonen. Door de lagere kadastrale inkomens op het platteland is het interessanter daar te wonen dan in de stad. Terwijl die bewoners niet alleen files veroorzaken, maar ook duur zijn op het vlak van infrastructuurwerken, nutsvoorzieningen en postbedeling. Stadsbewoners zijn goedkoper, veroorzaken geen files en betalen in verhouding veel meer. De goedkoopste burger wordt dus het zwaarst belast.

Willy Miermans, professor emeritus Universiteit Hasselt – De Tijd 16/3

Klimaatneutrale kernversterking: receptenboek

Duurzaam ruimtegebruik is essentieel voor een gemeente die klimaatneutraal wil worden. Waar (ver)bouw je beter wel en waar beter niet? Hoe stuur je als gemeente kernversterking aan? En hoe zorg je via ruimtelijke ordening voor extra hernieuwbare energie? Waar liggen de hindernissen en kansen, wat zijn goede praktijkvoorbeelden uit binnen- en buitenland? Met de resultaten van een reeks interactieve workshops met gemeentelijke, provinciale en Vlaamse ambtenaren en experts in Limburg stelde de Bond Beter Leefmilieu een receptenboek samen, dat inspirerend kan werken voor alle Vlaamse gemeenten.

Download de brochure op www.bondbeterleefmilieu.be/kernversterking

Vergroenen houdt bijen in de stad

Van zondag 2 juni tot en met zondag 9 juni organiseert het Departement Omgeving voor de zesde maal de Week van de Bij. Deze prikkelweek wil burgers, bedrijven en overheden aanzetten tot positieve acties ten voordele van bijen. Als bestuiver van landbouwgewassen, fruitteelten en wilde planten zijn bijen onmisbaar, maar ze hebben het steeds moeilijker om te overleven. Het thema van 2019 wil bijen in de stad helpen door de wijken te vergroenen. Dat kan door stenen en beton uit te breken ten voordele van groen, door bomen en struiken te planten, door geveltuinen en groendaken aan te leggen, planten te kweken op een balkon of een schoolomgeving te vergroenen.

Op www.weekvandebij.be staat alle informatie en interessant educatief materiaal voor gemeenten, scholen, imkers, landbouwers en particulieren. Een kalender met alle bijen-evenementen staat op de gelijknamige Facebookpagina.

Tot 31 mei 2019

Bijenvriendelijke gemeente

Wie wordt de opvolger van Genk (2018), Beernem (2017), Beveren (2016) en Knokke-Heist (2015)? Doe mee aan de wedstrijd Bijenvriendelijkste gemeente.

www.vvog.info

Met de vernieuwing van de Oude Leieboorden

wint Kortrijk prijs Publieke Ruimte

STEFAN DEWICKERE

De Prijs Publieke Ruimte is al elf jaar een erkenning voor goed opdrachtgeverschap, ontwerp en uitvoering. Op 12 maart mochten burgemeester Vincent Van Quickenborne en Chris Danckaerts van De Vlaamse Waterweg de onderscheiding in ontvangst nemen voor de herinrichting van de Oude Leieboorden in Kortrijk. Naast de prijs van de jury ontving het stadsbestuur ook de Publieksprijs Publieke Ruimte. Midden in het centrum van Kortrijk, ter hoogte van de historische Broeltorens, verenigt de oude Leie-arm twee kaaien tot één stadssplein. De herinrichting van de kaaien herstelt het contact tussen rivier en stad, en schept een bruisende ontmoetingsplek die als hefboom dient voor citymarketing en lokale economie. Daarnaast wint water in de stad steeds meer aan belang voor de kwaliteit van het stedelijk leven. Kortrijk is op dat vlak een trendsetter in Vlaanderen. De andere genomineerden waren de herinrichting van Singel Noord in Antwerpen, de stationsomgeving van Liedekerke, Breekbaar land – de toegangzone van de Duitse militaire begraafplaats in Hooglede, Wetteren met een kernversterkend project dat het historische centrum in relatie brengt met beide Scheldeoeveren.

www.publiekeruimte.info, www.kortrijk.be en www.vlaamsewaterweg.be

Proficiat aan alle winnaars!

Een jaar na de lancering van de campagne Operatie Perforatie zijn de winnaars van de Aquafinprijs gekend. Onder de 87 inzendingen heel wat lokale besturen die een dossier indienden in voor de ontharding van het openbare domein of van een schoolplein.

Deze 11 projecten krijgen een financieel duwtje van Aquafin:

PROVINCIE ANTWERPEN

- Straatcomité Ernest Claesstraat (Herentals)
- Stad Mechelen, Korte Veluwestraat
- Scouts 24ste Sint-Lodewijk, Hemiksem
- Triangeschool, Booischoot

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

- Stad Vilvoorde, Groenstraat en Wilgenstraat
- De Zonnewijzer (Leuven)

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

- Gents Milieufrent
- Sint-Laurens scholengroep (Wachtebeke)

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

- Gemeente Oostkamp, plein Kortrijksestraat
- Sint-Antoniusschool (Meulebeke)

PROVINCIE LIMBURG

- HASP-O (Zepperen)

Aquafin NV

Dijkstraat 8 • 2630 Aartselaar
03 450 45 11 • info@aquafin.be
www.aquafin.be

VOLG ONS OP

SMART ENERGY CITIES

Is jouw lokaal bestuur ook ambitieus op vlak van klimaat en energietransitie? Wil je in jouw stad of gemeente innovatief te werk gaan? Ontbreek je een stuk technologische achtergrond? Mis je de juiste contacten van aanbieders? Zoek je een klankbord om verschillende technologische oplossing af te wegen of wil je net vooruitstrevend zijn met een innovatieve oplossing?

Leg jouw project voor binnen het "Smart Energy Cities"-project. Dit initiatief is een samenwerking tussen Agoria, EnergyVille (Vito), Flux50 en VVSG en is mogelijk dankzij de steun van het Vlaams Agentschap voor Innovatie en Ondernemen.

Het doel is om steden en gemeenten te ondersteunen in hun energie - projecten en tot resultaat te komen in pilootprojecten. Hoe? Door concrete-energieprojecten van lokale besturen te koppelen met een efficiënt aanbod (industrie, partners, ...), door vraag en aanbod actief samen te laten werken aan innovatieve oplossingen en door pilootprojecten te realiseren.

Kijk snel op
flux50.com/smartenergycities
voor meer info.

met de steun van

AGENTSCHAP
INNOVEREN &
ONDERNEMEN

Vlaanderen
is ondernemen

.AGORIA

flux50
ENERGISING THE FUTURE

Stem vrouw

Maar acht Europese hoofdsteden hebben een vrouwelijke burgemeester. Net als de rest van Europa telt Vlaanderen maar zestien procent vrouwelijke burgemeesters, tien jaar geleden was dat dertien procent. Ook in de nationale parlementen nam het aandeel van vrouwen de voorbije tien jaar maar mondjesmaat toe: van 25 tot 29 procent.

‘Met dat tempo hebben we nog honderd jaar nodig voor er in de politiek van gelijkwaardige afvaardiging sprake kan zijn,’ zei Frédéric Vallier, secretaris-generaal van de CEMR, de Europese koepel van organisaties zoals de VVSG. ‘Kunnen we zolang wachten, als we efficiënt bestuur willen?’

Daarom lanceert de CEMR een #Power2Her-campagne voor de Europese verkiezingen, want ook al zijn er meer vrouwen dan mannen, vrouwen vormen een minderheid van de verkozen politici. Maar een op de drie Europese parlementairen is een vrouw. De ervaring leert dat er pas verandering komt, als er quotawetten zijn. Zo moeten in Frankrijk sinds 2013 alle verkiezingslijsten even veel mannen als vrouwen tellen en moeten ze elkaar afwisselen. Waren er in de Franse verkiezingen van 2008 maar dertien procent vrouwen verkozen, in 2018 waren er dat opeens vijftig procent. Volgens Mary Collins van de European Women’s Lobby zijn quota belangrijk om de Europese Unie gendergelijk te maken. Tegen september hoopt de CEMR de studie over vrouwelijke lokale, regionale en nationale verkozenen in 29 Europese landen af te ronden met een positieve noot na de Europese verkiezingen in mei.

Voor de Zweedse minister Heléne Fritzon is gendergelijkheid een noodzaak: ‘Naast politica ben ik vrouw, moeder en grootmoeder. Dit is uitermate belangrijk voor de besluitvorming, daarom moeten er op elk niveau meer vrouwen verkozen worden.’ Fritzon was in het verleden al burgemeester en wil nu graag in de Europese politiek actief worden. Voor de Poolse Marta Mazurek is sociale en gendergelijkheid niet radicaal maar evident, daarom moeten veel meer vrouwen zich kandidaat stellen. Ook voor Tamar Taliashvili, schepen van het Georgische Tbilisi, evolueert het allemaal veel te traag. Daarom roept ze bij verkiezingen Georgische vrouwen persoonlijk op om te stemmen en elk twee vriendinnen mee naar het kieslokaal te nemen. ‘En dan zeg ik, doe dit voor jezelf. Met meer vrouwen aan de macht zul je meer mogelijkheden krijgen en jezelf ook meer kunnen ontplooiën.’

.....
Marlies van Bouwel

Tot 24 april #burendichterbij

De Matexi Award bekroont initiatieven die #burendichterbij elkaar brengen. Maakt jouw lokaal bestuur deel uit van zo'n initiatief of ken je zo'n project in je buurt?

matexi-award.be

gepost

Duurzaam werk is de beste garantie tegen armoede. Dertig procent van de mensen die aankloppen bij het OCMW heeft een job, en dat aantal stijgt. Dat bewijst dat interimwerk of hamburgerjobs onvoldoende bescherming bieden tegen armoede. Daarom pleit ik ervoor het minimumloon op te trekken tot 14 euro per uur. Het is wel belangrijk dat werken loont: er moet een spanningsveld bestaan tussen een werkende en iemand die van een uitkering leeft.

Gents schepen voor Sociaal Beleid en Armoedebestrijding Rudy Coddens (sp.a) – Knack 13/3

Profiat @StadHoogstraten met de Vlaamse Verkeersveiligheids prijs 2019 voor jullie prachtige project Schoolstraten! #VCV19

@VSVerkeerskunde Vlaamse Stichting Verkeerskunde – Twitter 18/0

Als een schip aankomt in de Antwerpse haven, kun je de ecologische afdruk van de goederen aan boord berekenen. Als je dan een koolstoftaks heft, geef je een stimulans om de producten weer lokaal te fabriceren. Dan moeten die vervuilende schepen niet meer heen en weer varen. (...) Je kunt het klimaat alleen maar redden als je het eigenbelang met het belang van het klimaat doet sporen. Je zult pas een grote verandering zien als je de economie aan je kant krijgt.

Econoom Geert Noels – Humo 12/3

De criteria van het Gemeentefonds zijn inderdaad aan een evaluatie toe. We vragen ons af of de huidige verdelingswijze van de middelen op basis van fiscale draagkracht wel helemaal eerlijk is en we niet naar een meer herverdelend systeem moeten. We vragen ons ook af of het behoud van open ruimte voldoende gecompenseerd wordt en of de sociale maatstaven niet aan herziening toe zijn.

VVSG-directeur Bestuur Jan Leroy – Gazet van Antwerpen 16/3

Gemeenten zijn vrij om voor nul procent aanvullende personenbelasting te kiezen. Dat is een zaak van gemeentelijke autonomie. Maar het heeft wel een kostprijs. Gemeenten met een lager percentage dan 5 procent krijgen er een sanctie van de Vlaamse overheid bovenop. Ze ontvangen dan minder geld uit het Gemeentefonds. Wat we overigens geen goede zaak vinden. De keuze voor een belastingtarief is een beleidskeuze. En volgens ons dient het Gemeentefonds niet om een beleid te financieren of te bestraffen.

VVSG-woordvoerder Nathalie Debast – Krant van West-Vlaanderen 1/3

Expeditie Zorg

Politici lopen mee in de zorg

Na twee maanden mandaat kregen burgemeesters, schepenen en raadsleden eind februari, begin maart de kans om met Expeditie Zorg mee te lopen in de zorginstellingen in hun gemeente. Dat gebeurde ook massaal.

Veel politici maken zo zelf mee hoe de gemeentelijke diensten ervoor zorgen dat inwoners die zorg nodig hebben, toch zolang mogelijk thuis kunnen wonen. De Herseltse schepenen van Sociale Zaken Elke Verlinden houdt die dag bij de dienst warme maaltijden rekening met behoeften van elke klant: diabetes, zoutloos, maag-darmsparend, lactose-intolerantie of een dialysemaaltijd, maar ook gewoon met wat mensen lekker of niet lekker vinden. De levering van de maaltijden gebeurt via de warme lijn, zij vult die dag vier warmhoudkasten (en vier auto's) die vóór de middag aan hun ronde beginnen. Ook de desserts worden gelabeld, suikervrij of niet. Daarna gaat schepenen Verlinden mee op ronde. 'Binnenkomen met de *petatjes* betekent een vriendelijke goeiedag, even horen of alles in orde is en op naar de volgende. Het gaat niet alleen om die maaltijd maar ook over een oogje in het zeil houden.' Burgemeester van Wichelen Kenneth Taylor steekt met de nieuwe bestuursploeg de handen uit de mouwen in het woonzorghuis Molenkouter en bij de thuiszorg: 'Zo leren we als bestuur het werk in de zorg beter kennen.' Schepenen Kristof De Smet wil deze ervaring in het achterhoofd houden bij elke beslissing over de zorgdiensten.

In Mechelen fietsen de jongste gemeenteraadsleden van Mechelen en Sint-Katelijne-Waver met Peter Macken, de directeur van het één jaar oude Zorgbedrijf Rivierenland, langs kinderopvanginitiatieven, dagverzorgingscentra, woon-zorgcentra en een lokaal dienstencentrum. 'Zo kunnen we een eerste handsbeeld geven van de uitdagingen waarvoor we staan, en hoe onze diensten die heel concreet proberen op te nemen.' Freya Perdaens was gemeenteraadslid tijdens de vorige beleidsperiode: 'Toen werd het sociale beleid door de OCMW-raad opgevolgd, nu moeten we ons ook in deze materie verdiepen.' De raadsleden zijn onder de indruk van woonzorgcentrum De Lisodde, waar directeur Astrid Gepts uitlegt hoe de visie op zorg voortdurend verandert. Zo leefden mensen met dementie twintig jaar geleden in een afdeling met een rondgang waardoor ze konden blijven wandelen. 'Sinds een jaar hebben we de afdeling in kleine hoekjes ingericht waardoor ze zich minder onrustig voelen.' In het woonzorgcentrum ligt per dag een uur de nadruk op zorg en de andere 23 uur op leven met zinvolle activiteiten. 'En de vrijwilligers zorgen voor de kers op de taart,' zegt Astrid Gepts.

Marlies van Bouwel

Anzegem

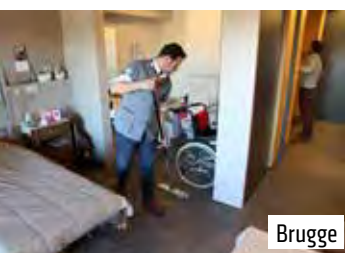
Beernem

Beringen

Brakel

Brugge

Essen

Herselt

Lochristi

Poperinge

Hasselt

Laarne

Meise

Sint-Katelijne-Waver

Klacht? Suggestie? Melding?

Maak kennis met
mDesk tijdens
V-ICT-OR 'Shopt IT'
op 16 mei in Gent
(stand nr. 14)

Een omgevallen boom, overvolle vuilnisbakken, een fietswrak langs de kant van de weg, een losse stoeptegel. Op elk moment van de dag kunnen betrokken inwoners er melding van maken. Hoe gaat u daar als organisatie mee om?

mDesk

Eén doeltreffend systeem voor het registreren, monitoren en afhandelen van meldingen in het openbaar domein.

mDesk helpt gemeenten, intercommunales, waterschappen en groenbeheerders om eenvoudig en goed het openbaar domein te beheren. Het meldingen-managementsysteem verkort de doorlooptijden, verbetert de dienstverlening naar burgers en voorkomt (kostbare) fouten.

Meer weten?

Download de brochure op: conxillium.com/mdesk

CONXILLIUM

Emmily Talpe

Burgemeester
Ieper

Emmily Talpe, burgemeester van Ieper, kreeg het estafettestokje van de Duffelse burgemeester Sofie Joosen om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft ze het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van Ieper.

Wat betekent het burgemeesterschap voor jou? Ieper is mijn grote liefde. De komende zes jaar wil ik mijn stad naar een hoger niveau tillen, en ik zal me daar 200% voor inzetten.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Aan de start van de legislatuur moet de nieuwe ploeg zich nog volop inwerken. Met het toelaten van terrassen hebben we horeca-uitbaters, inwoners en toeristen blij gemaakt.

Kom je uit een politiek nest? Nee, mijn ouders waren wel liberaal, maar hebben zich nooit politiek geëngageerd. Toen ik als 26-jarige voor de lijst werd gevraagd, was mijn eerste reactie: 'Dat is niets voor mij.' Ik behaalde onverwacht veel stemmen en had de politieke microbe te pakken: van gemeenteraadslid in 2012 naar Vlaams parlementslicid in 2014 en nu dus burgemeester.

Wat zie je als je grootste prestatie? Na bijna 128 jaar heeft Ieper een liberale burgemeester, en een vrouw!

Neem je het burgemeesterschap mee naar huis? Mijn gsm ligt thuis steeds binnen handbereik. Als burgemeester, verantwoordelijk voor veiligheid, moet je 24 op 24 bereikbaar zijn. Ik neem ook geregeld dossiers mee naar huis om ze 's avonds of in het weekend door te nemen.

Heb je vrienden in de politiek? Zeker. Afbraak- en aanvalpolitiek is niet mijn natuur.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Met de diensten, de schepenen en de mensen op het terrein. Voor ons bestuursakkoord hebben we ook een grootschalige bevraging gelanceerd bij de Ieperlingen. Met die insteken scherpen we de nota nu aan.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap? Ik ben goedlachs, praat graag met mensen en heb een luisterend oor.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Mijn perfectionisme helpt me zeker in de politiek, want ik bereid mijn dossiers tot in de puntjes voor, maar ik moet wel leren loslaten en relativeren.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositielid? Een constructieve houding. We hebben immers iets wat ons allen bindt, de liefde voor onze stad.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? Marie Curie, een toegewijde wetenschapper in een mannenwereld. Ook de politiek wordt door mannen gedomineerd, amper 15% van de Vlaamse burgemeesters is vrouw.

Wie zijn je huidige helden? Ik heb heel veel bewondering voor Bart Somers. Hoe hij zijn burgemeesterschap in Mechelen vormgeeft, is een inspiratiebron.

Waar zou je nu het liefste zijn? Waar ik nu ben, in het stadhuis. Er ligt veel werk.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Tussen mijn zinnen durf ik al eens te veel 'euh' zeggen.

Wat is je meest gekoesterde bezit? Zonder twijfel, mijn kinderen Diethe en Arnaud.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Ik heb mijn beide ouders verloren aan een slepende ziekte. Dat waren harde tijden. Ik besef sindsdien des te meer dat je in het nu moet leven.

Wat is je favoriete bezigheid? Gezellig tafelen met familie of vrienden. Op restaurant, maar ook thuis waar ik graag met nieuwe recepten experimenteer.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Heel zeker, na een vergadering praat ik graag na in de lokale horeca. De volgende morgen beklag ik me dat soms, maar het is stevast gezellig!

Wat is je motto? Genieten van de kleine dingen Een entetje, een wandeling met de kinderen.

Aan wie geef je de estafettestok door? Robrecht Bothuyne, schepenen van Kruisem.

STEFANDE WIKERE

'We hebben zeer veel wind en veel meer zon dan de rest van het land. Alles is aanwezig om het mekka van de hernieuwbare energie te zijn. Dat is onze ambitie.'

‘De energietransitie is vooral een lokale kwestie.’

‘Veel gemeenten, ook Oostende, hebben tot nu toe te weinig gedaan om de engagementen die ze aangingen in hun klimaatplannen en in het burgemeestersconvenant te realiseren. Het signaal van de jongeren die op straat komen, is niet alleen voor Brussel bedoeld maar voor alle steden en gemeenten.’ Voor **Bart Tommelein**, burgemeester van Oostende en voormalig Vlaams minister van Energie, is het op de Klimaatdag van 3 mei tijd voor een wake-upcall. ‘Als we alle gemeenten en hun inwoners mee krijgen, halen we de klimaatdoelstellingen moeiteloos. Maar verder uitstel is geen optie.’

'De stad heeft lang gewacht om zelf het goede voorbeeld te geven. Pas twee jaar geleden werd besloten zonnepanelen op het dak van het stadhuis te plaatsen. Toen bleek dat het gebouw helemaal niet geïsoleerd was.'

Bart Tommelein was nog Vlaams minister van onder meer energie, toen de datum en locatie van de Klimaatdag werden vastgelegd. Op 3 mei zal hij de deelnemers aan het congres ontvangen als de nieuwe burgemeester van Oostende. Hij heeft er enkele zeer drukke maanden op zitten. 'Ik moest het ministerie overdragen en het burgemeesterschap opnemen. We besturen met een zeer jonge en nieuwe ploeg. In het college zit niemand die al een volledige legislatuur ervaring heeft. Ook ik niet, want ik was tijdens mijn ministerschap titelvoerend eerste schepen. De groep coachen vraagt veel energie, maar dat ligt me. Ik ben een teamspeler, ik ben altijd door de groep gevraagd om een leidende rol op te nemen: ik ben fractieleider geweest in de Kamer, de Senaat en het Vlaams Parlement. We besturen met een coalitie van vier partijen, maar zo voel ik het niet aan. Iedereen stelt de stad voorop.'

Bent u het al gewend om burgemeester te zijn?

'Nog niet echt. Burgemeester, dat ben je de klok rond. Heel veel mensen willen me zien, met me praten, van gedachten wisselen. Ook op straat spreken inwoners me voortdurend aan. En een burgemeester moet altijd alert zijn. Storm aan de kust, een brand, een betoging of een andere manifestatie, je moet alles van nabij opvolgen.'

Wat neemt u van uw ervaring als Vlaams minister van Energie mee naar Oostende?

'Gemeenten, steden zullen een zeer belangrijke, misschien wel de belangrijkste rol spelen in de energietransitie. Vandaag is energie nog vooral een zaak van centrale productie in grote centrales en van distributie- en transmissienetten naar de woningen en bedrijven. Dat model is aan het veranderen. Energie wordt in de toekomst een kwestie van burgers, wijken, bedrijven, industrieterreinen, gemeenten. Ze

zullen de energie zelf opwekken of eraan participeren via coöperaties. De productie wordt vooral lokaal met zonnepanelen, windmolens, warmtenetten en andere innovatieve technieken.'

Zijn gemeenten zich voldoende bewust van die omslag?

'Nee. Als minister heb ik vastgesteld dat heel veel gemeenten wel het burgemeestersconvenant hebben ondertekend, maar tekortschieten in de uitvoering van hun engagementen. Er is een nieuwe impuls nodig, en die willen we op de Klimaatdag geven: het is menens. Het signaal van de jongeren die op straat komen, is niet alleen voor Brussel bedoeld, maar voor alle steden en gemeenten.'

Welke gemeenten doen het wel goed?

'De Limburgse gemeenten lopen voorop. Ze hebben elkaar uitgedaagd en gestimuleerd om een pak maatregelen te nemen. In Limburg liggen bijvoorbeeld de meeste zonnepanelen, hoewel West-Vlaanderen de meest zonnrijke provincie van het land is. Meer algemeen doen landelijke gemeenten het vaak goed. Tuin- en landbouwers hebben als kleine zelfstandigen dikwijls snel de energieomslag gemaakt. Ze hebben zonnepanelen en kleine windmolens geplaatst, ze vragen oplossingen voor energieopslag, ze willen energie-onafhankelijk zijn. Stedelingen kijken iets meer de kat uit de boom. Steden staan voor een grote uitdaging. Ze zullen hun burgers moeten laten participeren in de energietransitie.'

Hoe kan dat?

'Een dicht bevolkte gemeente als Kuurne of een stad als Kortrijk bewijst dat het kan. In Oostende zullen we hun voorbeeld volgen. Niet alle inwoners kunnen zonnepanelen plaatsen, maar ze kunnen wel investeren in zonnepanelen op andere daken, bijvoorbeeld van gemeentelijke gebouwen, en daar een rendement voor krijgen. Het principe dat een derde partij investeert, is zeer belangrijk. Je hoeft als overheid of bedrijf niet zelf te investeren in bijvoorbeeld zonnepanelen. Burgers, werknemers, maar ook ESCO's (Energy Service Company) kunnen dat doen. De investering kan

Het EnergiePrestatieContract

meer energie-efficiëntie, gegarandeerde resultaten

Energie-efficiëntie wordt steeds belangrijker. Het is een belangrijke hefboom om de doelstellingen inzake vermindering van de CO₂-uitstoot te behalen en om te besparen op de energiefactuur. Dit moet echter gepaard gaan met het behoud van het comfort voor uw medewerkers en met aandacht voor uw budget. Daarom biedt ENGIE u een EnergiePrestatieContract aan, een contract waarmee wij ons ertoe verbinden uw energieverbruik op lange termijn te verminderen.

EPC in Meise en Londerzeel

ENGIE helpt de gemeentes Londerzeel en Meise in de energie transitie. Wij engageerden ons om het energieverbruik van 18 gebouwen, waaronder de bibliotheek, het zwembad, scholen, rusthuizen en administratieve gebouwen met 20 tot 25% te verminderen. Dit komt neer op een reductie van de CO₂-uitstoot van meer dan 630 ton per jaar. Gedurende 15 jaar staat ENGIE in voor het onderhoud van de installaties en de opvolging van het verbruik. Tijdens het eerste jaar werden al een reeks investeringen uitgevoerd:

- Isolatie
- Relighting
- Installatie zonnepanelen
- Vervanging van de verwarmingsketels door condensatieketels
- Plaatsing van regelsystemen voor een efficiënter energiebeheer

Met het EnergiePrestatieContract van ENGIE wilt u op alle vlakken:

- ✓ **U bespaart volgens het bonus-malusprincipe.** ENGIE garandeert u dat uw energieverbruik tijdens de hele duur van het contract met een bepaald percentage daalt. Als die doelstellingen niet worden bereikt, betaalt ENGIE u het verschil terug. Als u meer bespaart dan voorzien, delen we de winst.
- ✓ **U vertrouwt uw energiebeheer volledig toe aan ENGIE.** Wij zorgen voor alles: audit en analyse, uitvoering, monitoring, onderhoud en beheer van uw technische installaties.
- ✓ **Het EPC is een langetermijncontract op maat.** Op basis van een audit geven we u advies over de noodzakelijke technische verbeteringen en energiebesparingsmaatregelen. We zien er steeds op toe dat er een evenwicht wordt bereikt tussen energiebesparing, financiële impact, risicobeheer en de duur van het contract.
- ✓ **Uw project kan op twee manieren worden gefinancierd:** ofwel draagt u zelf de kosten van de werken die nodig zijn om uw doelstellingen te bereiken, ofwel zorgt ENGIE voor de financiering. De investeringen worden terugverdiend dankzij de gerealiseerde besparingen.
- ✓ **Met een EPC zult u niet alleen uw energiekosten onder controle kunnen houden.** Het is ook een manier om de steeds ambitieuzer wordende objectieven voor de verlaging van de CO₂-uitstoot te behalen. Bovendien gaat het comfort van uw gebouwen erop vooruit.

Het EPC in 4 stappen

Energieaudit

Resultaatsverbinten

Implementatie

Monitoring en onderhoud

Wenst u een vrijblijvend gesprek met een van onze experts?

Contact:
EPC@engie.com of
www.engie-cofely.be

up

Samen naar een meer efficiënte, digitale en duurzame toekomst

‘Energie wordt in de toekomst een kwestie van burgers, wijken, bedrijven, industrieterreinen, gemeenten. Ze zullen de energie zelf opwekken of eraan participeren via coöperaties.’

terugbetaald worden, omdat de energiefactuur daalt. En die lagere factuur blijft, ook nadat alles is terugbetaald. En, het belangrijkste, het klimaat is vanaf dag één geholpen. Een van mijn eerste werkbezoeken als minister van Energie was aan Volvo Gent. De directeur zei geen geld te hebben voor de zonnepanelen, want dat was niet hun corebusiness. Ik heb toen voorgesteld dat hij de 5000 werknemers mee zou laten investeren. De energiefactuur van het bedrijf zou dalen en zijn werknemers konden een mooi rendement van hun investering krijgen. Twee jaar later ben ik het project bij Volvo gaan openen. Dat eenvoudige principe passen verschillende gemeenten al toe, maar ze zouden het eigenlijk allemaal moeten doen. Aan interesse bij de burgers ontbreekt het niet. Een goed voorbeeld is het warmtenet dat een coöperatie in Oostende aanlegt. Het zal werken met de restwarmte van de intercommunale verbrandingsoven en enkele andere bedrijven, en het zou de hele stad kunnen verwarmen. Twee jaar geleden was er een oproep aan particulieren om aandelen van de coöperatie te kopen. In twaalf uur tijd werd anderhalf miljoen euro opgehaald bij gewone gezinnen.’

Oostende had al in 2007 een eerste klimaatplan en was bij de eerste ondertekenaars van het burgemeestersconvenant. Loopt de stad voorop?

‘De doelstelling is energieneutraal zijn in 2050, maar net als in veel andere gemeenten is de uitvoering uitgebleven. We moeten een serieus tandje bijsteken. De stad heeft lang gewacht om zelf het goede voorbeeld te geven. Pas twee jaar geleden werd besloten zonnepanelen op het dak van het stadhuis te plaatsen. Toen bleek dat het gebouw helemaal niet geïsoleerd was. Intussen is het geïsoleerd en liggen er zonnepanelen, maar er is te lang te veel energie verloren gegaan. En er kan nog veel gebeuren aan het stadhuis, bijvoorbeeld aan de beglazing en de verwarmingsinstallatie. We moeten zelf meer doen en de inwoners meenemen in het verhaal. Als iedereen meedoet, dan ben ik er zeker van dat we de doelstellingen gemakkelijk halen.’

Wat zijn voor Oostende de uitdagingen op klimaatvlak?

‘Wonen is onze eerste prioriteit. We hebben heel veel huizen en appartementen die niet meer beantwoorden aan de energienormen die nodig zijn om mensen goed te laten wonen. Ik deel de visie van sommigen op een bouwstop in Oostende niet. Integendeel, er zal veel gebouwd en verbouwd moeten worden om onze stad klimaatneutraal te maken. De tweede prioriteit is milieuvriendelijke mobiliteit. Zeker in de zomer is het hier erg druk. Er moeten veel meer oplaadpunten voor elektrische voertuigen komen, we hebben deelsystemen voor auto, fiets en step nodig. De derde pijler is het realiseren van het warmtenet.’

Wat doet u aan het verouderde woonpatrimonium?

‘Alles wat we nieuw bouwen, is bijna energieneutraal. Verbouwen is een enorme opdracht en daarom is het soms beter om af te breken en weer op te bouwen. Ik ben een voorstander van een btw-tarief van zes of zelfs nul procent voor energie-efficiënte verbouwingen. De energie-efficiëntie van een woning zal alleen maar belangrijker worden. Toen ik een huis kocht, hechtte ik vooral belang aan de grootte ervan, aan de tuin. Mijn kinderen houden meer rekening met de isolatie van het dak, de beglazing en het verwarmingssysteem. Een van mijn laatste daden als minister was de lancering van de woningpas en het EPC+-systeem. Elke woning krijgt een kleur, van groen tot rood. Als je een woning verkoopt of koopt, worden heel duidelijk de eigenschappen van die woning vermeld, met daarbij ook hoeveel het kost om ze energie-efficiënt te maken. Kandidaat-kopers zullen onmiddellijk zien waar ze aan toe zijn. Een huis dat niet energie-efficiënt is, is ook niet van voldoende kwaliteit, niet comfortabel genoeg. Oostende heeft nog een grote inhaalbeweging te maken, ook in sociale woningbouw. Een belangrijk speerpunt in ons beleid is het stedelijk energiehuis. Iedereen kan er terecht voor advies en begeleiding. Het verstrekt leningen aan minder gegoede gezinnen. Weet u dat bijna de helft van de Vlaamse gezinnen recht heeft op een energielening aan nul procent? Als minister heb ik die leningen uitgebreid naar 15.000 euro en ze op tien jaar gebracht. Mensen kunnen dus een pak investeringen doen die onmiddellijk voor een goedkopere factuur zorgen. In veel gevallen kunnen ze met wat ze besparen op de factuur hun lening afbetalen. Intussen is hun

Biseps

Ontzorgen van bedrijven werkt

Gaverbeek

Twee mondingen, vele gezichten, één toekomst

Renovatieadvies aan huis geleverd

©Klaas Verdru

Shared mobility rocks

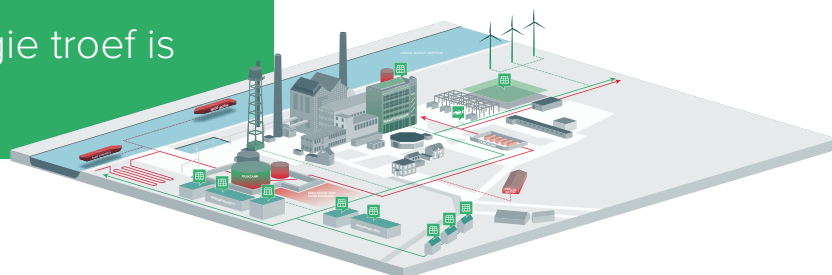

Een warme toekomst voor gasloze wijken

Transfo

Waar energie troef is

‘Ik ben ervan overtuigd dat elektrisch fietsen voor een enorme omwenteling in de stad zal zorgen. Elke schepen zal binnenkort over een elektrische fiets beschikken, we zullen de dienstauto’s tot het minimum beperken.’

eigendom wel geïsoleerd. De energiehuizen moeten de komende jaren de mensen veel meer begeleiden en adviseren om de juiste dingen te doen. Vaak gaat het over kleine ingrepen. Ledverlichting kan een enorme besparing opleveren, net als het juist afstellen van de verwarmingsinstallatie.’

Vragen tweede verblijven een aparte benadering?

‘Nee. Ook de tweedeverblijvers in onze stad hebben alle belang bij een energie-efficiënte woning.’

Toerisme is zeer belangrijk voor Oostende, maar het brengt bijvoorbeeld op het vlak van automobiteit ook klimaatuitdagingen mee. Hoe kunt u de twee verzoenen?

‘Ik vraag realisme. Ik hoor de laatste tijd pleidooien tegen vliegreizen en voor allerlei taksen, ik vind dat we de mensen vrije keuzes moeten laten. We moeten natuurlijk milieuvriendelijke mobiliteit promoten. Mensen die echt met de milieuvriendelijke auto in de stad moeten zijn, moeten er ook in de toekomst kunnen geraken. We moeten ook flexibel zijn. Als het niet druk is, in de winter bijvoorbeeld, moet de milieuvriendelijke auto zich kunnen verplaatsen in de stad. Is het zeer druk, dan moeten we inzetten op collectief, milieuvriendelijk vervoer en randparkings. Oostende is uitermate geschikt voor elektrische deelsteps en -fietsen. Ik ben ervan overtuigd dat elektrisch fietsen voor een enorme omwenteling in de stad zal zorgen. Voor gewoon fietsen was de wind vaak een probleem, dat is nu opgelost. Ik verplaats me zelf zoveel mogelijk met de elektrische fiets. Elke schepen zal binnenkort over een elektrische fiets beschikken, we zullen de dienstauto’s tot het minimum beperken. Ik vind ook dat het aanbod collectief vervoer beter kan. Het is toch niet logisch dat de laatste trein naar het binnenland iets na 22 uur vertrekt, ook als er hier avondactiviteiten plaatshebben in de zomermaanden.’

Welke impact heeft Oostende op de energie-efficiëntie van de industrie op zijn grondgebied?

‘We hebben jammer genoeg geen grote industrie.

Het grootste bedrijf produceert toevallig warmtepompen. Ook de sector van de offshorewindmolenparken is belangrijk. En ons warmtenet wordt onder meer gekoppeld aan een chemisch bedrijf op ons industrieterrein. De grote spelers zijn dus precies in de branche van de hernieuwbare energie actief. Dat neemt niet weg dat we zelf ook initiatieven nemen. We zullen bijvoorbeeld de belasting op drijfkracht afschaffen, als de bedrijven investeren in hun energie-efficiëntie of in hernieuwbare energie. Ik heb ook de ambitie om een waterstofcentrale te bouwen in Oostende. Dan kunnen we de energieoverschotten die de windmolenparken op piekmomenten produceren, omzetten in waterstof die we op een andere manier kunnen gebruiken voor de energieomslag. De ligging van Oostende is eigenlijk ideaal. We hebben zeer veel wind en veel meer zon dan de rest van het land. Alles is aanwezig om het mekka van de hernieuwbare energie te zijn. Dat is onze ambitie.’

U staat bekend als een politicus die goed communiceert. Hoe overtuigt u mensen van de noodzaak van de energieomslag?

‘Niemand heeft al ooit een kilo CO₂ in handen gehad. De lagere elektriciteitsfactuur dankzij zonnepanelen, dat is tastbaar. Mijn advies aan iedereen die over dit thema spreekt: maak het tastbaar en begrijpelijk, zonder zaken te verkleuteren. Er wordt veel over de hoofden van de mensen heen gepraat, met moeilijke woorden. Duurzaamheid is er zo een. Wat is dat juist? En onthouden mensen niet vooral het eerste deel ervan: duur? Ik gebruik dat woord nooit.’

En wat zegt u tegen mensen die op de rem staan omdat de energietransitie grote investeringen vraagt?

‘Iedereen spreekt altijd over de kostprijs van de energietransitie. Maar zeggen dat de factuur het laagst zal zijn als we de zaken houden zoals ze zijn, dat is de mensen blaasjes wijsmaken. Als we uitstellen, wordt de factuur voor de komende generaties nog zwaarder. En dan heb ik het nog niet over de gevolgen van uitstel voor de klimaatopwarming. Als stad aan zee zijn we bijzonder kwetsbaar voor een stijging van de zeespiegel. Iedereen in Oostende is zich daar heel goed van bewust.’ ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

SigmaX levert CityControl software voor scanvoertuigen Brussels Gewest

SigmaX CityControl is geselecteerd als softwareoplossing voor parkeercontrole met scanvoertuigen voor Parking.Brussels: de organisatie die in het Hoofdstedelijk Gewest verantwoordelijk is voor parkeercontrole. Per 1 april 2019 start de ingebruikname van scanauto's en -scooters in de randgemeente Elsene (Ixelles), die al rijdend geparkeerde voertuigen controleren. Met de gunning verbindt Parking.Brussels zich voor acht jaar aan SigmaX. Nu 12 van de 19 gemeenten met CityControl zullen werken, is SigmaX Brussels hofleverancier in handhavingssoftware.

Parking.Brussels zocht naar een totaaloplossing voor datagedreven kentekensparkeren, zowel voor betaald parkeren als blauwe parkeerzones. Frequentere controle was hierin een belangrijke eis. De indieners werden beoordeeld op projectaanpak, planning, kwaliteit van materiaal en nauwkeurigheid van GPS-plaatsbepaling. Het Brussels Gewest koos na een uitvoerige analyse voor ParcBrux, een consortium bestaande uit Indigo, APCOA, SCANaCAR en SigmaX.

De elektrische scanvoertuigen, geleverd door SCANaCAR, zijn uitgerust met hoogwaardige

camera's die kentekens en verkeersborden herkennen. Controle vindt plaats via automatische koppelingen met parkeerrechtendatabases, waarin informatie van parkeerautomaten, bewonersvergunningen en app-parkeren geregistreerd staat. De beelden van mogelijke overtreders worden samen met het kenteken, de GPS-positie en tijdstempel real-time vanaf het scanvoertuig naar de backoffice verstuurd. In deze digitale omgeving wordt zowel visueel als automatisch geverifieerd of een voertuig beschikt over een geldig parkeerrecht en of er sprake is van inbreuk op het GAS reglement (Gemeentelijke Administratieve Sanctie). Registraties die in aanmerking komen voor een boete worden vervolgens overzichtelijk gepresenteerd en opgevolgd door parkeercontroleurs.

Wouter Klunder, Managing Director van SigmaX Law Enforcement: "Het is fantastisch dat SigmaX de koppeling tussen camera, parkeerdatabase, backoffice en handhaver op zo'n grote schaal mag verzorgen. Niet alleen is dit het grootste scanvoertuig-project in Europa, ook is het een belangrijk bewijs dat steeds meer steden de toegevoegde waarde inzien van parkeercontrole met behulp van scanvoertuigen".

Voor meer informatie over dynamische parkeercontrole :
Contacteer SIGMAX op 02 / 808.68.49 of stuur een email naar info@sigmax.eu

empowering professionals everywhere

Jan Rotmans is hoogleraar transitie en duurzaamheid aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Na zijn studie toegepaste wiskunde doceerde hij in 1990 op klimaatverandering. Hij werkte bij de Verenigde Naties in New York, richtte daarna het International Centre for Integrated Assessment and Sustainable Development op aan de Universiteit Maastricht, vervolgens het Dutch Research Institute for Transition of DRIFT en Urgenda, een beweging voor innovatie en duurzaamheid. Zoek op het internet zeker naar DRIFT en Urgenda, bekijk op YouTube zijn lezingen en kom naar de Klimaatdag in Oostende.

Volgens klimaatexpert **Jan Rotmans** leven we niet in een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk. 'We hebben te maken met een aantal hardnekkige problemen die we moeten oplossen. Een voorbeeld daarvan is klimaatverandering, hiervoor moeten we zelf veranderen, onze levensstijl, ons gedrag. Vroeger konden we altijd op zoek naar technische oplossingen, nu is dat niet meer genoeg, en daarom verloopt die transitie zo traag.' Hij raadt aan om in de transitie te investeren en volop te experimenteren, want al experimenterend kunnen we verder komen en na een periode van chaos kunnen we een betere, toekomstbestendige samenleving krijgen.

'Om wezenlijk te veranderen begin je met de mensen die ervoor openstaan, dat is vijf tot tien procent van de bevolking, van je organisatie, je gemeente of je buurt. Laat die mensen beginnen met het isoleren van hun woningen, het veranderen van hun manier van verplaatsen, kortom met allerlei aspecten van het hele klimaatvraagstuk. Als dat lukt, kun je overgaan naar groep twee, de mensen die wel willen maar niet weten hoe. Daarna is het de beurt aan groep drie, zij die niet willen maar wel zouden kunnen, en dan op het laatst is het aan een grote groep tegenstanders, in Nederland vormt die al gauw een paar miljoen mensen. **Volgens het transitiepatroon haakt die grote meerderheid pas laat aan.** Wij noemen dit een transitie strategie. We moeten accepteren dat mensen niet graag echt willen veranderen. Bovendien zitten we met de paradox dat hoe harder je het eist van mensen, hoe groter de weerstand wordt.'

'Ook al is het klimaatvraagstuk dringend, **volgens de transitietheorie moet je tachtig procent van je energie en tijd steken in die eerste groep van twintig procent.** De

transitie komt traag op gang, maar ineens kan het proces versnellen en krijg je de resterende tachtig procent in één beweging over de brug. Zo gebeurt het bij technologische transitie, maar ook bij gedragsverandering. Denk aan de transitie van roken naar niet roken. Vijftig jaar geleden stopte een kleine groep hoogopgeleiden, tijdens de gezondheidscultus haakte een grotere groep aan en nu blijft er maar een kleine groep hardnekkige rokers over. Na dertig jaar, toen de cultuuromslag al was gemaakt, kwamen er pas regels en wetten door de overheid. Hetzelfde gebeurt bij voeding, de groep die gezond wil eten, groeit. De groep veganisten, vegetariërs of flexitariërs is nog klein, maar ze groeit, later volgt de massa en uiteindelijk blijft er een groepje tegenstanders over. Wie over vijftien jaar geen zonnepanelen op het dak heeft, is een sukkel. In Zweden is de trend voor mobiliteit al volgens precies dezelfde patronen begonnen, ook onze mobiliteit zal sooner en duurzamer worden. Het is bovendien veel krachtiger als het van de mensen uitgaat dan als de overheid het oplegt, **maar de overheid kan in laatste instantie wel met regels en wetten het verschil ma-**

**Na een diep dal
lonkt een betere
toekomst**

ken. Eerst moet ze de koplopers alle mogelijke ondersteuning bieden met subsidie of het verlenen van ruimte. Pas als de grotere massa bereikt is, moet ze overgaan tot regelgeving.'

'In elke organisatie of gemeente gebeurt zo'n transitie anders, het is maatwerk. Ik stel voor om te stoppen met vergaderen en convenanten afsluiten. Begin met vijf mensen dwars door de organisatie heen, geef hun de ruimte om een doorbraakplan te ontwikkelen dat ze presenteren. Vervolgens verduurzamen ze het wonen en de mobiliteit, de bedrijventerreinen en de landbouw.'

'Hou het zo eenvoudig mogelijk, schrijf geen dikke nota's voor beleid dat toch nooit wordt uitgevoerd. Nee, binnen de gemeente begin je met een klein team dat het mandaat krijgt een klein maar ambitieus plan op te stellen dat anders is dan anders. Je moet het ongewoon doen, anders beland je weer in de modderstroom. En geef bijvoorbeeld de buurten een eigen budget, zodat ze na een paar jaar kunnen tonen wat ze ermee hebben gedaan.'

'Een telefoon van tien jaar vinden we oud, maar de meeste gemeenten zijn nog steeds georganiseerd zoals honderd jaar geleden.

Toch komt in almaar meer gemeenten het initiatief bij de burgers en de bedrijven te liggen, zij maken de plannen in plaats van de ambtenaren. Ambtenaren behouden wel een be-

langrijke taak, ze helpen die plannen realiseren. **Die cultuuromslag is bezig, dit is anders werken, je vertrekt niet meer vanuit je eigen idee maar wel vanuit dat van de omgeving.**

Hiervoor moeten gemeenten de tijd nemen. Zodra je iets forceert, haken de mensen massaal af. Daarnaast raad ik transparantie aan, over elke stap, dat geeft perspectief, ook aan wie niet meteen mee kan. En doe het op alle niveaus. De uitkomst zal revolutionair zijn, de weg er naartoe niet, die is evolutionair, stap voor stap. Langzamerhand wordt het oude systeem afgebroken, wat goed is zullen we behouden, want voor digitalisering of veiligheid blijven we de gemeente nodig hebben.'

'Ook de democratie is in transitie en voor de democratie vinden tal van experimenten plaats, maar er is nog geen beter alternatief. Mensen willen meer inspraak, want ze voelen zich nu niet gezien of erkend. Pas als experimenten echt werken, kunnen we ze op een evolutionaire wijze uitrollen.'

'Ik zie de toekomst rooskleurig in, na een lange, lastige weg zullen we er uiteindelijk beter uitkomen. Tijdens een transitie moet je door een diep dal, een periode waarin experimenten lukken maar ook mislukken. **Als het er echt om spant en het zeer urgent wordt, wordt de mens heel creatief en innovatief.** Reken maar op twintig tot vijftwintig jaar.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

A young child with blonde hair in a bun, wearing a white t-shirt with a blue pattern and khaki pants, is captured mid-air, jumping over a puddle in a playground. The child's arms are outstretched, and their feet are just above the water. In the background, there is a yellow slide and a black metal playground structure. The scene is set outdoors on a paved area with some greenery.

Het lokale welzijn is uw missie

U daarin steunen de onze.

Het welzijn van uw inwoners is uw absolute prioriteit. Uw **Relationship Manager** heeft dit goed begrepen en stelt financiële oplossingen voor die u helpen uw missie waar te maken en uw leven vergemakkelijken.

ing.be/socialprofit

ING

Patrick Willems:
'Meer en meer gemeenten en regio's nemen in het kader van het burgemeesterconvenant wel maatregelen om hun CO₂-uitstoot te verminderen, maar nu moeten ze ook werk maken van klimaatadaptatieplannen.'

Gemeenten moeten waterrobuust worden

‘Zelfs als we de uitstoot van broeikasgassen in de nabije toekomst tot nul beperken, zal de klimaatverandering nog altijd een impact hebben. En die zit dan vooral bij water en waterhuishouding. Ook lokale besturen moeten zich aanpassen en meer klimaat- en waterrobuust worden.’ Dat zegt **Patrick Willems**, hoogleraar waterhuishouding.

Patrick Willems is verbonden aan de ingenieursfaculteit van de KULeuven. Zijn onderzoek is toegespitst op de extreme condities van de waterhuishouding: wateroverlast en waterschaarste. ‘We verwachten dat die extreme omstandigheden in de toekomst vaker zullen voorkomen en dus is het nodig ons daaraan aan te passen. De droge zomers van 2017 en vooral 2018 liggen nog vers in het geheugen. De afgelopen 120 jaar hebben we maar drie keer een neerslagtekort gehad van 350 mm per vierkante meter: in 1921, 1976 en 2018. Hoewel het de voorbije winter regelmatig heeft geregend, hebben we nog altijd een tekort van 150 mm. Normaal gezien moeten we eind februari al een overschot hebben. Als we

geen nat voorjaar krijgen en nog een droge zomer, zal er weer een probleem van watervoorziening zijn. Vlaanderen is zeer kwetsbaar voor de gevolgen van de klimaatverandering.’

Hoe komt dat?

‘We hebben in principe voldoende neerslag, gemiddeld 800 à 900 mm per vierkante meter per jaar. Maar Vlaanderen is zeer dicht bevolkt en de waterbeschikbaarheid per inwoner is relatief laag. Ook de verharding speelt een belangrijke rol. In de jaren zeventig was vier à vijf procent van Vlaanderen verhard, intussen is dat 14,5 procent. Het gevolg is dat het water minder kan insijpelen in de bodem en dat de grondwaterreserves minder snel worden

Patrick Willems:
'In een klimaatadaptatieplan reken je alle scenario's door en schrijf je maatregelen in die efficiënt en effectief zijn in elk van die scenario's. Dat noemen we no-regretmaatregelen.'

aangevuld. In de landbouw zijn in het verleden veel draineringsbuizen aangelegd, zodat de boeren in het voorjaar sneller hun akkers kunnen bewerken. Veel regenwater stroomt dus snel en massaal af naar beken en rioleringen, naar rivieren en de zee. Dat water zijn we kwijt. Bovendien leidt die massale afvoer sneller tot wateroverlast. Als we door de klimaatverandering nog meer intense regenval krijgen en langere droge periodes, zal onze kwetsbaarheid alleen maar groter worden.'

Hoe kunnen we ons daaraan aanpassen?

'Een belangrijke adaptiestrategie is het vasthouden van het water. Dat is van belang op Vlaams en lokaal niveau, en op het niveau van elk huishouden. De grote waterbeheerders zoals de Vlaamse Milieu-maatschappij, de Vlaamse Waterweg of de provincies kunnen het water van rivieren hogerop vasthouden met bijvoorbeeld stuwtjes. Dan krijgt het tijd om in te sijpelen en de grondwaterreserves aan te vullen. In de Nederlandse provincie Noord-Brabant heeft het Waterschap daarom afgelopen winter grote opblaasbare ballen in de duikers geplaatst om die even te blokkeren. Ook het aanleggen van grote reservoirs is aangewezen om in natte periodes meer water te stockeren. Onze huidige grote wachtbekens dienen voor de overstromingsbeheersing aan waterlopen, we zouden ze slim moeten aansturen, zodat ze in droge zomers ook kunnen dienen voor de watervoorziening.'

STEFAN DEWICKE

Wat kunnen lokale besturen doen?

'Ze moeten de ruimte meer klimaat- en waterrobuust inrichten. Een mooi voorbeeld zijn de pleinen in steden. Die zijn nog te vaak verhard en grijs in plaats van groen en blauw. Ze zijn ook vlak aangelegd, op maaiveldhoogte. Door meer reliëf in te brengen creëer je een enorme bergingscapaciteit voor water. Op een groen, glooiend plein kun je het water van daken en opritten in de buurt opvangen. Het blijft staan in de lager gelegen delen, sijpelt daar in en vult de grondwaterreserves aan. Pas als al die zones gevuld zijn, loopt het water over in de riolering. Bovendien is er door het ontlasten van de riolering minder gevaar voor wateroverlast, vooral tijdens zeer intensieve zomeronweders. Groen en blauw zorgen ook voor verkoeling, minder hittestress, betere leefbaarheid, betere luchtkwaliteit, meer biodiversiteit enzovoort. Deze vrij eenvoudige, relatief goedkope maatregel levert alleen maar winst op. Als we hem systematisch doorvoeren, zeker bij elk nieuw planningsproject, kunnen we ons geleidelijk aanpassen aan het veranderende klimaat en de kosten spreiden in de tijd. Dezelfde principes kun je ook toepassen bij de aanleg van speeltuinen of speelplaatsen van scholen, of bij de inrichting van bedrijventerreinen. In stadscentra kun je ook waterlopen weer openleggen, ze meer ruimte geven en inbedden in groene corridors, zoals bijvoorbeeld in Mechelen en Gent gebeurt.'

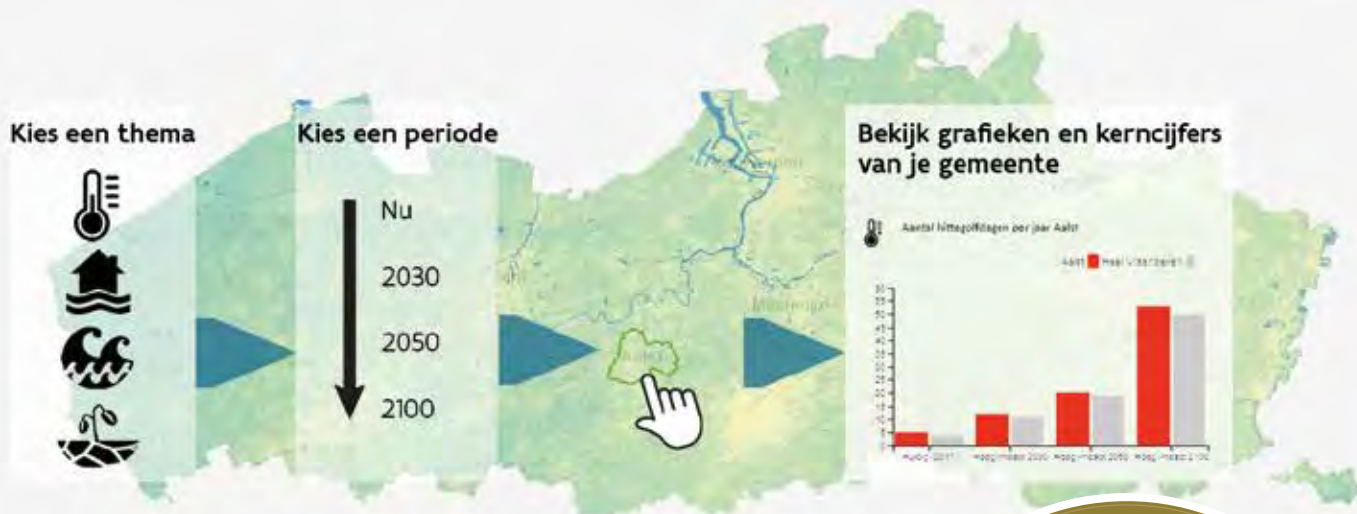
Zijn lokale besturen zich voldoende bewust van het probleem?

'Leuven heeft een studie besteld om een droogteplan op te maken. We zullen de vraag naar en het aanbod aan water in de stad in kaart brengen, de huidige en toekomstige knelpunten schetsen, en uitzoeken hoe we die kunnen wegwerken om de kans op een watertekort te beperken. Grotere steden als Antwerpen, Gent en Brugge hebben een klimaatadaptatieplan. Het plan van Brugge bijvoorbeeld schuift

KLIMAATPORTAAL VLAANDEREN

Hét kompas voor een klimaatbestendige en weerbare gemeente

Hoe sterk kan het **effect van de klimaatverandering in jouw gemeente** zijn op vlak van hittestress, droogte, overstromingen of zeespiegelstijging?

Neem
een kijkje op
klimaat.vmm.be

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

klimaat.vmm.be

verschillende prioriteiten naar voren. De stad zet nog sterker in op het hergebruik van regenwater via individuele en collectieve hemelwaterputten. Het overtollige regenwater wordt waar mogelijk afgekoppeld van de riolering en naar de reien geleid. Verder bouwt Brugge aan een doordachte, groen-blauwe inrichting van de publieke ruimte. Ten slotte onderzoekt ze de aanleg van waterrobuuste straten: holle wegen met hogere boordstenen, zodat er bij intense regenbuien een tijdelijke bergingscapaciteit is op de straten zelf. Ook bij sommige kleinere gemeenten staat klimaatadaptatie op de agenda. In het Meetjesland duiden ze de risico's van de klimaatverandering aan, bekijken de mogelijke adaptatiestrategieën en vertalen dat regionale plan in gemeentelijke adaptatieplannen. In Eeklo heeft de dienst ruimtelijke ordening een nieuwe kijk op de aanleg van publiek domein: ze zet eerst in op groen en legt pas riolering aan als dat nodig is. Toch ontbreekt nog vaak kennis – niet onlogisch, want klimaatadaptatie is relatief nieuw – en worden er kansen gemist. Eenvoudige, zeer efficiënte en goedkope maatregelen, zoals afwatering naar infiltratiestroken in plaats van naar de riolering, worden nog veel te weinig genomen. De meeste gemeenten liggen er nog niet echt van wakker. Ze nemen in het kader van het burgemeestersconvenant wel maatregelen om hun CO₂-uitstoot te verminderen, maar nu moeten ze ook werk maken van klimaatadaptatieplannen. Niet alles hoeft onmiddellijk te gebeuren, de gevolgen van de klimaatverandering zullen zich ook geleidelijk laten voelen, maar we moeten er nu wel aan beginnen. Gemeenten staan voor de opmaak van een meerjarenplan. Het zou goed zijn om daar een klimaatadaptatiebudget in op te nemen, en de principes van klimaatadaptatie al mee te nemen bij elk nieuw plan of project. Belangrijk is de inwoners van bij de start van een planningsproces bij de herinrichting van de open ruimte te betrekken en hun wensen te koppelen aan wat nodig is op het vlak van klimaatadaptatie.'

Wat zijn adaptatiemogelijkheden op het niveau van de individuele woning?

'Bij nieuwbouw en renovatie is het verplicht een regenwaterput te installeren. Is de put vol, dan moet het water naar een infiltratievoorziening in de tuin gaan. Een kanttekening: het kan niet verplicht worden om het regenwater ook effectief te gebruiken, zodat veel mensen voor het toilet en de was nog leidingwater gebruiken, ook al hebben ze een hemel-

waterput. Meer sensibilisering is dus nodig. En natuurlijk zijn de regenput en de infiltratievoorziening vaak geen optie in stadscentra waar mensen geen of maar een kleine tuin hebben. Daar zou de stad bijvoorbeeld collectieve hemelwaterputten onder pleinen kunnen installeren, waar het regenwater van een hele wijk wordt verzameld en vervolgens wordt verdeeld over de huizen in de wijk. Een andere strategie is de ontharding van opritten en voortuinen. Nu loopt er nog te veel regenwater recht de riool in, terwijl het veel verstandiger is het te laten aflopen naar een lager gelegen zone in de tuin waar het kan insijpelen. In stadscentra zijn groendaken zeer belangrijk. In een proefproject bekijken we of we niet meer water kunnen stockeren op die daken, zodat de begroeiing minder snel afsterft tijdens lange droge periodes. Je zou dat slim kunnen doen. Wordt er een hevige regenbui voorspeld, dan maak je het groendak leeg. Komt er een lange droge periode aan, dan zet je de klepjes dicht en hou je het water vast. We zullen allemaal meer regenwater moeten sparen en hergebruiken, ook bedrijven en landbouwbedrijven zullen niet anders kunnen.'

We kunnen de precieze impact van de klimaatverandering nog niet inschatten. Maakt dat het niet lastig om ons eraan aan te passen?

'We moeten flexibel adaptief ontwerpen, wat wil zeggen dat we met verschillende scenario's rekening moeten houden. We weten dat de temperatuur in de wintermaanden met één tot vier graden zal stijgen, in de zomermaanden met twee tot zes, zeven. De verdamping zal toenemen met vijftien tot dertig, veertig procent. De winters zullen natter worden, de zomers droger. De verdroging in de zomer zal sterker zijn dan de vernatting in de winter. Het zal minder regenen in de zomer, maar de intensiteit van de regenval zal toenemen, er zullen langere droge periodes zijn. In een klimaatadaptatieplan reken je alle scenario's door en schrijf je maatregelen in die efficiënt en effectief zijn in elk van die scenario's. Dat noemen we no-regretmaatregelen. Meer groen in de stad, dat kan er nooit te veel zijn. En het is een flexibele maatregel, je kunt klein beginnen en in de toekomst eventueel versnellen. Als je daarentegen een rioleringsbuis berekent op het slechtst mogelijke scenario, zul je daar misschien wel spijt van hebben. Dan eindig je misschien met buizen die te groot en te duur zijn, waarin het water te traag stroomt zodat de sedimenten bezinken en je verstoppingen en onderhoudsproblemen krijgt. Het is veel verstandiger om de buis die er nu zit te laten zitten en het extra water in natte periodes aan de oppervlakte te stockeren. Zelfs zonder klimaatverandering leveren no-regretmaatregelen voordeel op.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

SWECO ADVISEERT OVER KLIMAATNEUTRALITEIT OP MAAT VAN UW REGIO.

Meer weten over onze expertises?
Bezoek onze website
www.swecobelgium.be

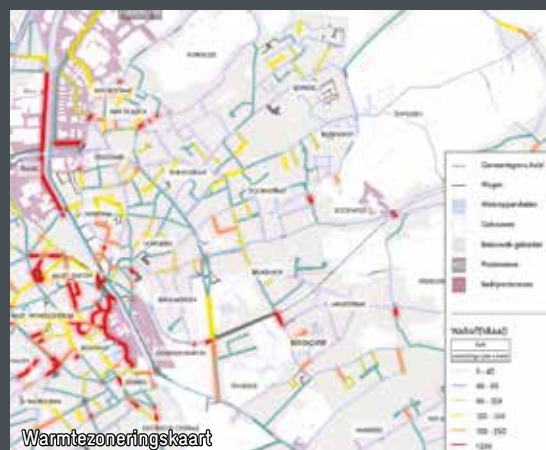
Richtlijnen opmaak lokale groenvisie

Participatie burgers © Bram Goots

Zwin natuurcentrum, klimaatadaptieve leefomgeving © Tom D'haenens

Warmtezoneringskaart

Europa's toonaangevend ingenieurs-, advies- en ontwerpbureau

Sweco geeft vorm aan de steden en gemeenschappen van morgen. Ons werk resulteert in duurzame gebouwen, efficiënte infrastructuur en kwaliteitsvolle industrie- en energieprojecten. Met 15.000 medewerkers in Europa, waarvan 1.000 in België, bieden we onze klanten de juiste expertise voor iedere situatie.

We streven naar een klimaat op mensenmaat, waarbij het potentieel van de lokale gemeenschap voorop staat. Onze consultants en ingenieurs werken bovendien dagelijks aan de ontwikkeling van het energie- en klimaatsysteem voor de volgende decennia. De energietransitie volgen we op de voet om onze klanten vandaag klaar te stomen voor de evoluties van morgen.

Tien klimaatacties die werken

Klimaatacties vormen een samenspel van consumenten, bedrijven en overheden. Uiteindelijk heeft de overheid de sleutel van de klimaatoplossing in handen. 'Het is aan ons om die gericht aan te jagen,' stelt klimaatexpert en historicus Pieter Boussemaere. Met *Tien klimaatacties die werken* schreef hij een wetenschappelijk gefundeerde leidraad die de focus weer scherp stelt op wat er echt toe doet voor het klimaat. *Lokaal* vat de acties overzichtelijk samen.

Wat goed is voor het milieu, is daarom nog niet goed voor het klimaat. Frons je nu al de wenkbrauwen? Pieter Boussemaere wil de bestaande kenniskloof wegwerken en helderheid scheppen. Het klimaatprobleem heeft alles te maken heeft met wat we het broeikas effect noemen. Dat probleem heeft voor Boussemaere de hoogste prioriteit. Hij onderscheidt daar tien doeltreffende maatregelen, die nagenoeg onmiddellijk uitvoerbaar en voor iedereen toegankelijk zijn. In essentie komen ze neer op stoppen met het gebruik van olie, gas en steenkool.

Dat betekent niet noodzakelijk dat we ook soberder of met minder comfort moeten leven. Wel vragen ze duidelijke keuzes van personen, organisaties, de maatschappij. De uiterste datum om ze te realiseren is 2030. 'We wonen tenslotte in de Europese Unie en wij beloofden in Parijs om in 2030 minstens 40 procent minder broeikasgassen uit te stoten in vergelijking met 1990,' schrijft Pieter Boussemaere. 'Bovendien moet de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen ten laatste vanaf 2020 drastisch naar beneden, willen we aan de ergste gevolgen ontsnappen.' Overheden hebben hier een be-

langrijke rol te vervullen, al was het maar om alle neuzen in dezelfde richting te krijgen. 'Acties op individueel niveau maken ontegensprekelijk het verschil, maar ze werpen pas al hun vruchten af als ook het grote plaatje klopt,' lezen we. 'Klimaatactie is daarom ook en vooral een collectief gebeuren waarbij je je omgeving, bedrijven en politici aanspoort om hetzelfde te doen.' Kortom, met het boek en de bijbehorende website en afvinklijst geeft Boussemaere iedereen op alle niveaus een duwtje in de rug. ■

PIETER PLAS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Pieter Boussemaere is als keynotespreker te gast op de Klimaatdag van 3 mei in Oostende. Bekijk het hele programma op www.klimaatdag.be

Een praktisch résumé van het boek is te raadplegen op www.10klimaatacties.be. Je downloadt er ook de afvinklijst voor persoonlijk gebruik.

Informeer je

Kennis van de gevolgen van de klimaatopwarming vergroot de bezorgdheid, maar leidt niet noodzakelijk tot actie. Wat wel fundamenteel is om tot gericht handelen te komen, is een goed begrip van de oorzaken (menselijke activiteit die extra uitstoot van broeikasgassen teweegbrengt) en van de oplossingen op mensmaat. Zo stijgt wereldwijd de temperatuur en neemt het volume zee-ijs en landijs af, de zeespiegel stijgt, en de wereldwijde uitstoot van CO₂ neemt nog toe. (CO₂ is het broeikasgas dat de grootste hinderenis vormt voor de natuurlijke afkoeling van de aarde, doordat het infraroodstraling van de zon in de atmosfeer houdt.) Om de nefaste gevolgen van dit alles enigszins onder controle te houden moeten we de globale temperatuurstijging tegen 2100 beperkt houden tot maximaal twee graden. Daarom moet de wereldwijde uitstoot ten laatste vanaf 2020 drastisch naar beneden.

Nu is het gebruik van de fossiele brandstoffen steenkool, olie en aardgas voor 71% verantwoordelijk voor de schadelijke uitstoot, veranderingen van bodemgebruik (veelal ontbossing) doen daar nog 9% bij. Die 80% moet helemaal naar nul.

De wereldwijde CO₂-uitstoot moet vanaf 2020 elk decennium halveren. Dat betekent het definitieve einde van koning steenkool tussen 2030 en 2035, en de verbranding van de laatste druppel olie tussen 2040 en 2045. Daarbovenop moet de wereld tussen 2020 en 2050 nog eens gemiddeld 1,8 gigaton CO₂ per jaar uit de atmosfeer zien te verwijderen.

Beïnvloed je omgeving: praat erover

De klimaatkwestie blijkt in het dagelijks leven nog altijd een ongemakkelijk gespreksonderwerp. Die stilte doorbreken door over het probleem te praten – met vrienden, collega's, familie, lokale politici, je werkgever – is een belangrijke individuele actie. Ze helpt het klimaat op de agenda houden.

Leg de nadruk op de oplossingen: de opwekking en het gebruik van hernieuwbare energie. Heb het over de nabijheid en over de mensen: mensen liggen wakker van tastbare veranderingen in de achtertuin, zoals sneeuwzekerheid in de paasvakantie of bosbranden in vakantiegebied. En praat over je gemeenschappelijke waarden of interesses: de economische voordelen van hernieuwbare energie, banen in de zonnepanelenindustrie, gezondheid en het financieel onafhankelijk worden van de import van fossiele brandstoffen.

Beïnvloed je overheid

'Herinner politici aan het klimaatakkoord van Parijs 2015 en leg hun de juiste oplossingen voor,' zo moedigt Boussemaere ons aan. De kern van de oplossing is eenvoudig: voorzien in voldoende productie en opslag van hernieuwbare, koolstofarme energie, en efficiënt omspringen met die energie zodat de vraag beheersbaar blijft. Met acties en betogingen duw je politici in de juiste richting en de juiste versnelling. IJver ook mee voor de stopzetting van de eenzijdige doorrekening van energiekosten via de elektriciteitsfactuur: die doorrekening moet verschuiven naar het gebruik van fossiele brandstoffen. Ga naar lokale klimaat- of energieavonden en spoor anderen aan hetzelfde te doen: zo steun je de gemeenten die zich nu al engageren, bijvoorbeeld via het burgemeestersconvenant. IJver mee voor eerlijke belastingen op vliegtickets en kerosine en word mede-eiser op www.klimaatzaak.eu.

Nemen lokale politici al maatregelen, dan wil het wel eens wringen in de andere richting. Niet zelden rijst er burgerprotest bij de plaatsing van windmolens voor hernieuwbare windenergie, bijvoorbeeld. 'Het is belangrijk om bezorgdheden ernstig te nemen en er gepast mee om te gaan,' schrijft Pieter Boussemaere. En ook: 'We weten dat veel juridisch getouwtrek verdwijnt als omwonenden een stukje mede-eigenaar mogen worden van de windmolens in hun buurt.'

4

Kies de juiste elektriciteit

Bij wie je stroom koopt of in welke mate je zelf energie opwekt, heeft een behoorlijke impact. De juiste keuzes verkleinen de klimaatafdruk van de gemiddelde Vlaming in één klap met zes à acht procent. Kies daarom voor echte groene stroom, liefst via een lokaal bedrijf. Door de bestaande handel in GvO-certificaten (Garanties van Oorsprong) is de 'groene stroom' van je leverancier niet noodzakelijk ook echt groen. Nog beter is het dus om je eigen groene stroom op te wekken, alleen of samen met anderen. Zonnestroom van eigen dak is de goedkoopste vorm van elektriciteitsopwekking. Is je dak niet geschikt voor zonnepanelen, dan kun je als aandeelhouder aansluiten bij een coöperatie die investeert in hernieuwbare energieproductie (via windturbines, zonne-installaties, warmtenetten).

De Vlaamse regering werkt aan een regeling voor een lager energietarief voor wie participeert in zonne-installaties. Sommige gemeenten, zoals Kortrijk, Kuurne of Genk, hebben de Vlaamse regeling niet afgewacht en zijn met hun eigen vorm van zonnedelen gestart. Andere gemeenten creëerden een lokaal kader dat burgerinitiatieven voor wind- en zonnedelen mogelijk maakt.

5

Spring verstandig om met elektriciteit

Vervang alle gloei- en halogeenlampen door ledverlichting. De investering verdient zichzelf in één tot drie jaar terug, want ledlampen zijn tot 85 procent zuiniger en gaan zeer lang mee.

Kies altijd voor apparaten met een laag energieverbruik, momenteel te herkennen aan energielabel A+++.

Verkoop oude vriezers, koelkasten en wasdrogers niet of geef ze niet weg; laat ze recyclen en vervang ze door een superzuinig model. Kleine apparaten kun je wel wegschenken of laten herstellen. Via de netbeheerder kunnen bepaalde doelgroepen een gratis energiescan aanvragen: dat is een snelle doorlichting waarbij bewoners van een adviseur energiebesparende tips krijgen die meteen toe te passen zijn.

ACTIE
6

Kies de juiste motor

Transport bepaalt voor een vijfde tot een kwart de klimaatafdruk van de gemiddelde Vlaming. Daarachter gaan wel grote verschillen schuil: terwijl de een rondrijdt in een SUV, neemt de ander het openbaar vervoer of de fiets. Wie afstand doet van een eigen auto, heeft nog de opties van autodelen of elektrisch fietsen. Maar aangezien auto's (en bussen en vrachtwagens) niet zullen verdwijnen, is het vooral zaak over te schakelen op fossielvrij vervoer.

De overstap naar elektrisch vervoer staat garant voor een enorme energiebesparing in vergelijking met de fossiele versie: tot 94 procent van de opgewekte energie wordt omgezet in beweging. Bovendien zorgt dit voor minder uitstoot, namelijk tot tachtig procent. Zelfs als de elektriciteit daarvoor nog niet helemaal uit hernieuwbare bronnen komt, zijn de klimaat- en gezondheidsvoordelen daardoor enorm. Maatschappelijk gezien is elektrisch rijden, naast meer en beter openbaar vervoer, dus een must.

Het aanbod van publieke en semipublieke laadpalen groeit voortdurend aan. Voor wie geen garage of oprit heeft en niet binnen loopafstand terecht kan bij een publieke laadpaal, plaatst de netbeheerder gratis een nieuwe laadpaal in de buurt.

ACTIE
7

Beperk vliegreizen en compenseer

Wellicht de enige actie waarover we het op Klimaatdag niet meteen zullen hebben, maar die daarom niet minder urgent is. 'Vliegen hakt er stevig in,' lezen we. 'Wie even op en neer naar New York vliegt, zorgt bijvoorbeeld voor zo'n 1,5 ton rechtstreekse CO₂-uitstoot. Reken je ook de andere opwarmingseffecten mee, dan heb je het al snel over een uitstoot van ongeveer 3 ton CO₂-equivalenten.' Het gaat hier overigens over de uitstoot *per passagier*, niet per vliegtuig. 'Dat is meer dan wat de gemiddelde Vlaming uitstoot tijdens een jaar autorijden, inclusief aanschaf en onderhoud van de wagen.' De oplossing? Zolang vliegmaatschappijen geen brandstofbelasting betalen en er onvoldoende alternatieven beschikbaar zijn, neem je volgens Pieter Boussemaere het heft beter in eigen handen. Beperk in eerste instantie het aantal vliegreizen. Vlieg je toch, kies dan een vliegmaatschappij met de zuinigste toestellen en leg jezelf vrijwillig een vervuilersbelasting op per vlucht, bijvoorbeeld via www.atmosfair.de/en. Is varen beter? De scheepvaart is momenteel goed voor 2 à 3 procent van de uitstoot van broeikasgassen.

Isoleer, isoleer, isoleer

Met een gemiddeld aandeel van maar liefst 25% neemt verwarming (warm water inbegrepen) de grootste hap uit onze klimaatafdruk. Isoleren, verwarmen en koelen van gebouwen zijn dus belangrijke aandachtspunten. Huizen en huishoudens klimaatneutraal krijgen begint met goede isolatie.

Het dak is een prioritaire isolatiepost. In Vlaanderen is er overigens een dakisolatienorm. Vanaf 2020 kan een burgemeester een (huur)woning zelfs ongeschikt verklaren als ze geen of onvoldoende dakisolatie heeft. Wie huurt, brengt zijn huisbaas daar het best van op de hoogte.

Naast gevelisolatie is er nog beglazing en schrijnwerk. Vanaf 2020 moeten de ramen van alle leefruimtes, keukens, slaapkamers en badkamers in Vlaanderen minstens dubbel glas hebben. En vanaf 2023 kan de lokale overheid een woning zonder dubbel glas zelfs ongeschikt verklaren. Renoveren kost geld. Er staan wel diverse premies en subsidies tegenover. Omdat er zoveel isolatiemogelijkheden zijn, win je het best vooraf objectief advies in. Daarvoor kun je – in veel gevallen ook gratis – terecht bij de energiehuizen en bij tal van gemeentelijke, provinciale en publiek-private initiatieven. Een goed startpunt is www.energiesparen.be, ook www.mijnbenovatie.be geeft nuttige informatie.

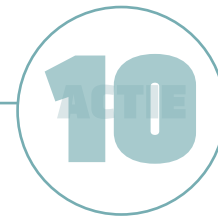
Controleer zeker de website van je gemeente. Grotere gemeenten hebben doorgaans een eigen dienst die ondersteuning biedt bij renovatieplannen.

Kies de juiste verwarmingsbron

Na het isoleren komt het erop aan een koolstofarme verwarmingsbron in huis te halen, een zonder olie of gas dus. Wie kan, laat zijn woning aankoppelen op een warmtenet op basis van restwarmte of geothermie. Warmtenetten (op restwarmte) zijn op zich niets nieuws. Sommige wijken in Roeselare, Brugge of Gent maken er bijvoorbeeld al jaren gebruik van. De Vlaamse warmtekaart (www.energiesparen.be/warmtekaart) toont ook de gebieden die ideaal zijn om nieuwe warmtenetten aan te leggen.

Schakel over op een warmtepomp of een hybride warmtepompsysteem. De subsidies die de gemeente hiervoor aanbiedt, zijn te vinden via www.energiesparen.be. Voor koolstofarm warm water bieden zonneboilers en warmtepompboilers goede oplossingen.

Eet geen of weinig rund- en lamsvlees

Het voedingssysteem vormt ongeveer 18 procent van onze gemiddelde klimaatafdruk. Bijna de helft daarvan komt op rekening van vlees, melkproducten en eieren. Plantaardige voedingsmiddelen belasten het klimaat (en het milieu) het minst. Veganistisch eten levert de grootste winst op (6 tot 9 procent van je klimaatafdruk), maar ook consequent het vlees van herkauwers vermijden levert al een aanzienlijke bijdrage (3 à 4% procent). Veeg je naast herkauwers ook zoveel mogelijk zuivelproducten (vooral kaas) van tafel, dan verklein je je klimaatafdruk met 5 tot 6 procent.

De keuze voor lokale producten in een korteketenverkoop (van de boer zelf, via hoeve winkels, boerenmarkten, automaten, zelfpluktuinen, voedselabonnementen en voedselteam) blijft altijd een goed idee. Hoewel de milieu- en klimaatimpact van dergelijke korte ketens niet per definitie lager is, zorgen ze ook voor een eerlijker betaling van boeren, wat een van de doorslaggevende voorwaarden is voor duurzamere landbouw. Voedselverspilling actief vermijden draagt dan weer bij tot de voedselzekerheid en voorkomt onnodig grondstoffengebruik. •

SDG's in praktijk

In 2015 keurden de Verenigde Naties Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling goed. Die omvat zeventien doelstellingen die ook lokaal een vertaling kunnen krijgen. De razendsnelle bevolkingsgroei en de bijhorende verstedelijking maken huisvesting tot een enorme uitdaging voor lokale besturen wereldwijd. Tegelijkertijd is huisvesting de sleutel tot duurzame ontwikkeling op veel andere domeinen. De zeventien doelstellingen in Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling vormen een ideale leest om integraal en inclusief woonbeleid op te schoeien.

JORIS DELEENHEER IS VVSG-STAFMEDEWERKER WONEN

Wonen versterkt duurzame ontwikkeling

Oud Oefenplein: investeren in stenen en mensen

Het Oud Oefenplein, een van de grootste sociale woonwijken in het noorden van Mechelen, werd de voorbije jaren volledig gerenoveerd. Naast vernieuwde woningen kreeg de buurt een prachtige nieuwe speeltuin, een spiksplinternieuw wijkcentrum en een gloednieuwe sporthal. Een mooie basis voor een leefbare wijk, maar het werk is nog niet klaar. Het Oud Oefenplein telt immers maar liefst 467 woningen, waarin ook veel nieuwkomers wonen. Zo verhuisden 170 gezinnen uit verschillende culturen in één keer, waardoor de bewoners van de wijk elkaar nauwelijks kennen en het sociale weefsel in een groot deel ervan verdween.

Na de investering in stenen was er dus een investering in mensen nodig. De stad en Woonpunt Mechelen wilden 'mensen met elkaar verbinden'. Daaruit werden de Pleinmakers geboren. Pleinmakers zijn sociaaleconomisch sterkere personen of gezinnen die drie tot zes jaar op het Oud Oefenplein komen wonen. Zij huren een woning bij Woonpunt en werken in hun vrije tijd samen met anderen aan het versterken van de wijk en haar bewoners. Ze organiseren daarvoor allerlei activiteiten, van huiswerkbegeleiding tot een buurtbarbecue. In ruil krijgen zij korting op de huur.

PARTICIPATIE EN COCREATIE:

geWOONtebreker is een traject waarin lokale beleidsmakers, ambtenaren, experts en burgers samen nadenken om het woonbeeld te hertekenen.

BREDE KIJK:

wonen is een beleidsthema dat raakt aan veel andere domeinen zoals mobiliteit, ruimtelijke planning, zorg en duurzaamheid. Wie met zo'n brede bril kijkt, kan integrale oplossingen vinden.

EXPERIMENT EN TIJDELIJKE INGREEP:

tijdens geWOONtebreker worden plannen tot leven gebracht en door concrete ervaringen groeit gezamenlijke kennis.

GeWOONtebreker

Lokale besturen én inwoners staan voor grote woonuitdagingen. Zo moeten we anders omgaan met onze open ruimte en oplossingen vinden voor mobiliteitskwesties en de gevolgen van de vergrijzing. Dit kan niet zonder ons woonideaal in vraag te stellen. Malle, Nijlen, Wijnegem en Westerlo bogen zich de voorbije jaren over hun woonuitdagingen in het traject 'geWOONtebreker'. Daarin gaat de provincie Antwerpen samen met lokale beleidsmakers, ambtelijke diensten en inwoners op zoek naar oplossingen voor de woonuitdagingen van morgen. GeWOONtebreker is dus een participatief veranderingsproces waarin duurzame gedragsverandering op het gebied van wonen op gang wordt getrokken.

Malle vertrok vanuit de centrale vraag hoe het de open ruimte kan behouden en zelfs vergroten. Hoe kan een

gemeente de densiteit in goed gelegen woongebieden verhogen en tegelijk toch de kwaliteiten van landelijk wonen versterken?

Westerlo vroeg zich af hoe de gemeente 'wonen en zorg' kon reorganiseren en zo de toegang tot zorg beter bereikbaar maken voor ouderen. Brengen we zorg tot bij de mensen of net omgekeerd?

In Nijlen stond mobiliteit centraal. De centrale vragen luiden: 'Hoe krijgen we inwoners op de fiets voor kortere afstanden en wat zijn daarvan de voordelen voor hen en voor de gemeente? Welke aanpassingen in ons wonen zijn daarvoor nodig?'

Het traject in Wijnegem tot slot draaide om de vraag hoe ze een bestaande woonomgeving tot een aantrekkelijke, kindvriendelijke leef- en woonomgeving met behoud van de eigenheid konden transformeren.

Hoe de duurzameontwikkelingsdoelstellingen doorwerken in het lokaal woonbeleid vind je in het inspiratieboek Goed Wonen.

#lokaalDNA

Bert Maertens: 'We zullen de komende zes jaar echte keuzes maken: voor de fiets, voor groen en bos, voor ontharding, voor verdichting. Als het ons wat stemmen kost over zes jaar, dan is dat maar zo, al ben ik er zeker van dat je inwoners met goede argumenten kunt overtuigen.'

Izegem heeft een burgemeester van klimaat

In Izegem is de bevoegdheid klimaat bij burgemeester **Bert Maertens** ondergebracht. 'Het is een zeer transversaal thema waar we echt een speerpunt van maken. Het leek ons logisch dat ik dit zou trekken. Een burgemeester kan toch wat meer gewicht in de schaal werpen. Het is een duidelijk statement voor de inwoners: dit vinden we belangrijk.'

De vorige Izegemse coalitie N-VA-SP.A-Groen legde in 2016 haar ruimtelijke strategie vast in 'Visie 2030'. Een jaar later ondertekende de stad het burgemeestersconvenant en verbond ze zich tot een CO₂-reductie van veertig procent tegen 2040. Na de gemeenteraadsverkiezingen van vorig jaar versterkte de partij van burgemeester Bert Maertens (N-VA) haar positie. De nieuwe coalitiepartner CD&V levert drie gemeenteraadsleden, waarvan één schepen. 'Om echte veranderingen teweeg te brengen, zeker op klimaatvlak, heb je meer dan zes jaar nodig,' zegt de burgemeester. 'In een eerste legislatuur leg je de fundamenten. Tegelijkertijd ben je soms te voorzichtig, omdat je nog niet kunt inschatten hoe de kiezer zal reageren. Nu we een nieuw en sterk mandaat hebben gekregen, gaan we voluit. We zullen de komende zes jaar echte keuzes maken: voor de fiets, voor groen en bos, voor ontharding, voor verdichting. Als het ons wat stemmen kost over zes jaar, dan is dat maar zo, al ben ik er zeker van dat je inwoners met goede argumenten kunt overtuigen. Ik merk in elk geval een omslag bij inwoners en bij bedrijven. De gevoeligheid voor klimaat en milieu neemt toe, net als de bereidheid om zelf inspanningen te doen.'

Hoger bouwen, meer groen

De burgemeester vormt voor het klimaatbeleid een tandem met zijn partij- en naamgenote Caroline Maertens, eerste schepen en bevoegd voor alles wat met stadsontwikkeling te maken heeft (ruimtelijke planning, mobiliteit en fietsbeleid, openbare werken, groen, stadsgebouwen, openbare verlichting). 'De stad moet uiteraard het goede voorbeeld geven,' zegt ze. 'We zullen investeren in onze gebouwen, we zullen elektrische voertuigen aankopen. We reserveren ook een extra budget van tien procent voor klimaat- en energievriendelijke maatregelen bij alle grote openbare werken en aanbestedingen van nieuwe gebouwen, tien procent boven op de raming van de kostprijs. Is dat extra budget niet volledig nodig om de beoogde klimaat- en energiedoelstellingen te halen, dan wordt wat overschiet geïnvesteerd in het aankopen en planten van bomen in de stad. Maar uiteindelijk is onze directe impact beperkt, want we zijn als stad maar verantwoordelijk voor twee procent van de CO₂-uitstoot. De grootste winst valt te boeken bij inwoners en bedrijven, ons beleid legt vooral de nadruk op het sturen van hun inspanningen. Een goed voorbeeld is de manier waarop we met projectontwikkelaars willen samenwerken. Het makkelijkste is gewoon strikte bouwvoorwaarden op te leggen, maar wij willen dat ze anders met ruimte omgaan. Dat ze meer groen integreren in hun projecten, dat ze oog hebben voor de waterhuishouding. Door dialoog willen we tot een nieuw evenwicht komen tussen winst voor de projectontwikkelaar en maatschappelijke winst voor de

Caroline Maertens:

'We zijn als stad maar verantwoordelijk voor twee procent van de CO₂-uitstoot. De grootste winst valt te boeken bij inwoners en bedrijven, ons beleid legt vooral de nadruk op het sturen van hun inspanningen.'

Op zoek naar warmte of warm water via gas, stookolie of hernieuwbare energie ?

Kies dan net als duizenden andere tevreden bedrijven en gezinnen in Europa én België voor een verwarmingssysteem van Remeha.

Remeha ontwikkelt innovatieve en intelligente systemen voor uw verwarming en sanitair warmwater.

Duurzaamheid, comfort en een optimale dienstverlening maken deel uit van onze missie.

nieuw

5 jaar
garantie
omnium*

Remeha Calenta Ace

Haal de slimste gaswandketel in huis en bedien je verwarming vanaf overal dankzij de eTwist thermostaat met gratis app voor je smartphone of tablet. *Nu ook met 5 jaar omnium garantie, kijk op onze website voor de voorwaarden.

Remeha houdt je overal warm

Op school, op kantoor, na het sporten, tijdens een winkeldagje... de warmte van Remeha voel je overal. Wij geven de toon aan, daar waar het om verwarmen gaat.

Klein én groot vermogen

Remeha is al jaren trendzetter in België voor groot vermogen toepassingen, van winkels tot de bioscoop... tot in Plopsaland en Plopsaqua.

Optimaal klimaat bij je thuis

Remeha heeft naast haar commerciële oplossingen ook een uitgebreid gamma aan verwarmingsketels voor huishoudelijk gebruik, met oplossingen voor elke vraag en voor ieders budget.

Maak kennis met de nieuwe gaswandketel Remeha Calenta Ace, ga voor de meest compacte en lichte Remeha Tzerra Ace of kies voor een plaatsbesparende vloerketel zoals de Remeha Calora Tower.

Bedien uw verwarmingsketel ook via uw smartphone of tablet met de Remeha eTwist, de nieuwste en slimme wi-fi thermostaat.

Find us on
Facebook

facebook.com/remehaBE

Meteen energie besparen ?

Door te kiezen voor een nieuwe verwarmingsketel gaat u meteen op uw energiekosten besparen. Zo kan je de investering nog sneller terugverdienen.

Naast verwarmingsketels die gebruik maken van gas of stookolie als energiebron heeft Remeha ook oplossingen op basis van hernieuwbare energie.

Ontdek de warmtepompen, zonneboilers en hybride systemen (die steeds de juiste energievorm kiezen op basis van de huidige energieprijzen), nu via onze website www.remeha.be.

Brochure

Vraag je gratis brochure aan

Surf naar brochure.remeha.be en vraag vandaag nog uw consumentenbrochure aan. Hierin vind je een handig overzicht van alle verwarmingoplossingen van Remeha.

Installateur

Zoek een installateur in je buurt

Uw installateur zorgt steeds voor een zorgeloze en professionele installatie voor warmte en warm water. Een installateur in je buurt vind je meteen via installateur.remeha.be.

warmte
wijzer

Online gids **nieuw**

Laat je gidsen door onze warmtewijzer

Welk systeem is het beste geschikt voor je woonsituatie ? Remeha helpt je graag op weg. Doe de warmtewijzer via warmtewijzer.remeha.be voor de ideale oplossing én de meest geschikte installateur voor je verwarming.

extenso

De nieuwe digitale kennisdatabank
voor de lokale besturen

extenso bundelt vandaag in één abonnement:

- De vakinformatie van **VVSG** en **Politeia**
- De gecoördineerde en gecodificeerde wet- en regelgeving, vragen en antwoorden, omzendbrieven, parlementaire vragen en rechtspraak van **Inforum**
- De commentaarteksten, de 'goede praktijken' en de modellen van **Politeia**
- De overheidsdatabank van **Pinakes** met 134000 contactpersonen en 26000 diensten, instellingen en organisaties

Surf naar vvsg.be, registreer u of meld u aan en test Extenso uit!
Info via extenso@pinakes.be

stad. De Scheldeman-site toont dat die strategie werkt. Projectontwikkelaars wilden er een klassieke verkaveling realiseren, woningen met privétuinen. De site is echter een belangrijke schakel tussen het stadscentrum en het kasteelpark Blauwhuis. Het resultaat van de dialoog is dat de site voor een groot stuk met openbaar groen wordt ingekleurd en dat er enkele hogere woontorens komen, verwarmd via geothermie.'

Open ruimte vrijwaren

Bouwen in de hoogte om meer open ruimte te vrijwaren, dat is de voorkeuroptie voor de resterende woongebieden in het stadscentrum. Daarnaast zal de stad haar pleinen vergroenen en ontharden. Ze wil investeren in het vergroenen van speelplaatsen van scholen, op voorwaarde dat die worden opengesteld voor de buurt. Het bestuur verbindt er zich toe geen open ruimte meer in te nemen buiten het centrum. Izegem is zeer dicht bevolkt en heeft een beperkte oppervlakte. Er is niet veel open ruimte meer aan de rand en wat er is, moet zoveel mogelijk worden bewaard. Een woonuitbreidingsgebied, eigendom van de West-Vlaamse Intercommunale, werd intussen geschrapt en is onbebouwd agrarisch gebied geworden.

Premies in vraag

Izegem is historisch een stad van kleine fabriekjes in het centrum en van arbeiderswoningen. Het verouderde woonpatrimonium opkrikken is een forse uitdaging. Burgemeester Maertens: 'Traditioneel proberen we eigenaars over de brug te halen met renovatiepremies, maar ik betwijfel steeds meer of dat echt de goede methodiek is. Is een aanvullende stadspremie van pakweg 1200 euro doorslaggevend voor de renovatie van een woning? Misschien kunnen we de 300.000 euro die we daar jaarlijks voor uittrekken, beter besteden. Als we met die middelen bijvoorbeeld enkele energiecoaches en energiescanners aanwerven, kunnen we inwoners veel beter begeleiden in hun renovatie. We kunnen aangeven wat prioritair is en hun de weg wijzen naar premies op Vlaams niveau, die nu ongetwijfeld nog te weinig aangevraagd worden. Binnenkort wordt er een thermografische kaart van de stad gemaakt, dat zou het ideale instrument zijn voor coaches om de stad buurt per buurt onder handen te nemen. Daarnaast willen we ook meer gewaagde sporen bestuderen om het woningpatrimonium te vernieuwen. Kan de stad of het AGB bijvoorbeeld twee kleine, oude huisjes aankopen en er één nieuwe, goede woning realiseren?'

Izegem, eigenaar van zijn elektriciteitsnet

Izegem stond vele decennia in voor de eigen elektriciteitsproductie en -distributie. Sinds de liberalisering van de elektriciteitsmarkt is het grootste deel van die opdracht overgegaan naar Infrac West, nu Fluvius, behalve het net zelf. De kabels zijn nog steeds in handen van het autonome gemeentebedrijf Elektriciteitsbedrijf Izegem. 'Fluvius gebruikt onze infrastructuur om elektriciteit te verdelen en betaalt ons daarvoor een vergoeding,' zegt burgemeester Bert Maertens. 'De toenmalige coalitie heeft daar zeer goed over onderhandeld en dat levert de stad jaarlijks een mooi bedrag op. De overeenkomst loopt nog tot 2037. Natuurlijk moeten we instaan voor investeringen en onderhoud, maar daarvoor krijgen we een vergoeding van de VREG.' Financieel doet de stad een prima zaak. Ze heeft nu ook een goed zicht op de waarde van haar ondergronds patrimonium, wat haar bij een eventuele verkoop later in een gunstige onderhandelingspositie zou plaatsen. Toch heeft deze in Vlaanderen unieke situatie ook ongewenste neveneffecten. 'De stad wilde als eigenaar van het net iedereen tevreden houden, zodat onze openbare verlichting veel meer lichtpunten telt dan die in andere gemeenten,' zegt schepen Caroline Maertens. 'Bij de vernieuwing van straten plaatsen we de lichtpunten verder uit elkaar, maar de erfenis van het verleden zullen we nog wel een tijdje meedragen. Onze kabels blijken ook kriskras door elkaar te liggen, ze zijn niet logisch geclusterd. De ene helft van de straat wordt door één cabine bediend, de andere helft door een andere. Toen er enkele jaren geleden sprake was van het doven en dimmen van de straatverlichting bleek het in Izegem niet mogelijk om dat in zones te doen. Dat plan hebben we dus moeten laten varen. Intussen weten we dat het overschakelen op ledverlichting veel interessanter is, voor het klimaat en voor de stadsfinanciën, en daarin gaan we uiteraard wel volledig mee.'

Het Sint-Pietersstraatje kreeg een groene twist, aan de fietsnietjes aan het eind van de straat kunnen bezoekers hun fiets veilig achterlaten.

JAN TITIGAT

Meer fiets, minder auto

Een absoluut speerpunt is het fietsbeleid. De stad is zeer compact. Van noord naar zuid is de maximale afstand zes kilometer, van oost naar west vijf, dat zijn perfect befietsbare afstanden. Toch wordt er nog te weinig gefietst, daarvoor moeten het comfort en de veiligheid beter. Caroline Maertens: 'De eerste pijler is de infrastructuur, goede wegen en veilige fietspaden. De tweede is comfort. We zullen investeren in overdekte en beveiligde fietsstallingen. En we zullen fietsafspraken plaatsen voor de schoolgaande jeugd aanleggen. Bonheiden heeft bewezen dat die plekken fietsen trendy maken. Bovendien is fietsen in groep ook goed voor de verkeersveiligheid. Ten slotte zullen we ook fietsevenementen organiseren.' 2023 moet voor Izegem het jaar van de fiets worden, want dan organiseert de stad het Belgisch Kampioenschap Wielrennen voor eliterenners. Op dat ogenblik moeten de belangrijkste investeringen in infrastructuur gebeurd zijn en zou de Izegemnaar klaar moeten zijn om massaal op de fiets te springen. Meer ruimte voor de fiets betekent ook dat er zeker in de smalle centrumstraten minder plaats zal zijn voor de auto. 'Via een lussenplan en het gericht invoeren van eenrichtingsverkeer willen we de fiets meer ruimte bieden,' zegt de burgemeester. 'In sommige straten zullen langspaarplaatsen verdwijnen. Die willen we compenseren door parkeerhavens centraal in de straat. Zo hebben we er al één

gerealiseerd in een winkelstraat. We hebben er een woning aangekocht en gesloopt, en de ruimte ingericht als parkeerhaven. Fietsen in de stad moet aangenamer worden via de realisatie van doorsteekjes en het weer openstellen van trage wegen. Op Vlaams en federaal niveau zullen we pleiten voor het slechten van barrières zoals het kanaal, de spoorweg of de twee grote gewestwegen N357 en N36. In onze Visie 2030 staan daarvoor enkele op het eerste gezicht wilde ideeën. Zo ijveren we voor het verhoogd heraanleggen van de N36, zodat onze sportsite en onze groene zorgsite met elkaar verbonden worden voor fietser en wandelaar.'

Watergebonden industrie

Als het over grotere inspanningen door de industrie gaat, is de invloed van de stad beperkter, zo zeggen burgemeester en schepen. 'De grote bedrijven aan het kanaal en de KMO's in het stedelijke weefsel zijn zich zeer bewust van het energievraagstuk, hun energiefactuur drukt hen met de neus op de feiten. Wij gaan met hen in dialoog om bijvoorbeeld fietsen naar het werk te promoten en te faciliteren. Daarnaast willen we nog meer mikken op watergebonden industrie aan het kanaal, zodat het transport over het water kan gebeuren. Over enkele jaren komt er een rivierterminal voor bulk- en palletvervoer in Roeselare, op de grens met Izegem. Die opent nieuwe mogelijkheden om vrachtwagens van de weg te halen. Maar wat de eigenlijke productie betreft en het inperken van de impact ervan op klimaat en milieu, ligt de bal in de eerste plaats bij de bedrijven zelf en bij de Vlaamse, federale en Europese regelgevers, niet zozeer bij de stad.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Van klimaatplan naar actie in één handige online tool

Jouw stad of gemeente speelt een hoofdrol op vlak van klimaatactie. Toch is er vaak slechts één iemand verantwoordelijk om, met een beperkt aantal middelen, het klimaatplan in actie om te zetten, op te volgen en erover te rapporteren. Met FutureproofedCities kan je, net zoals 1 op 5 Vlaamse gemeenten, het werk verdelen, vooruitgang opvolgen, en leren van de andere gemeenten.

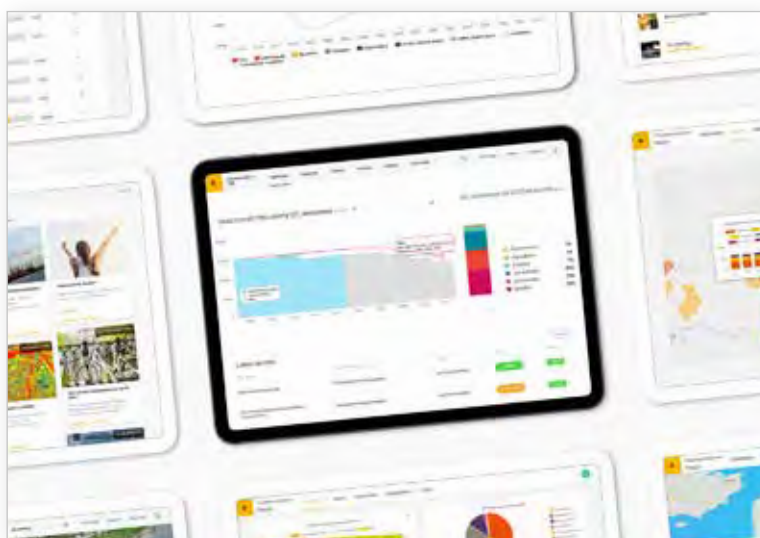

Ontwikkel je klimaatplan

Kies uit 150+ maatregelen en acties waarvan **CO₂- en kostbesparingen** al berekend zijn voor jou en bekijk live hun impact op de uitstoot.

Betrek burgers en bedrijven

Kies welke maatregelen en acties je toont op de **publieke pagina** en engageer zo meer burgers en bedrijven.

Efficiënt samenwerken tussen diensten

Nodig **collega's en andere diensten** uit op de tool en maak hen verantwoordelijk voor bepaalde maatregelen en acties.

Leer van andere gemeenten

Bekijk de acties van de **65+ andere steden en gemeenten** in de community en wissel kennis uit.

"FutureproofedCities is een handig platform waar alles wat de Stad Brugge doet rond klimaat nu op één plaats gebundeld kan worden. Zo zijn onze burgers, bedrijven, maar ook andere stadsdiensten op de hoogte van onze klimaatacties!"

Karine Soulliaert, klimaatcoördinator Brugge

"De FutureproofedCities community is een van de betere netwerken voor uitwisseling met andere steden waarmee een duurzaamheidsambtenaar te maken krijgt. Door het delen van ervaring en expertise zetten we grotere stappen vooruit. Je stoot er bovendien op handige shortcuts waarmee je politici, collega's en burgers kan overtuigen."

Gawein Van Daele, duurzaamheidsambtenaar Zaventem

"Door FutureproofedCities weten we waarmee steden en gemeenten in Limburg bezig zijn en kunnen we hen ondersteunen waar nodig. De tool vergemakkelijkt bovendien de rapportage voor het Burgemeestersconvenant, omdat de nodige informatie op één plek staat."

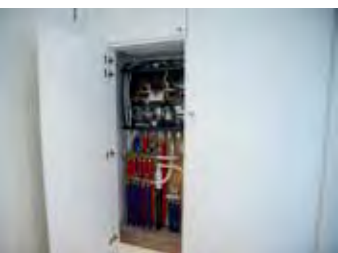
Hanne Keunen, dienst Milieu & Natuur provincie Limburg

Vraag een gratis demo voor je gemeente, stad of regio aan op www.futureproofed.com

 info@futureproofed.com +32 (0)16 24 29 70

Op de gronden van de voormalige Bekaertsite ligt het nieuwe woonproject Leanderhof. Het is genoemd naar Leon Leander Bekaert, stichter van staalproducent Bekaert en de man die Zwevegem bekend maakte. Het domein krijgt een nieuw leven met creatieve, betaalbare woonoplossingen op maat van starters, jonge gezinnen en investeerders, maar ook assistentiewoningen voor ouderen.

Duurzaam energiecircuit voor assistentiewoningen

Op het Leanderhof zijn vijftig assistentiewoningen ondergebracht in gebouw De Courbe, uitgebaat door het OCMW van Zwevegem. De wet schrijft voor dat alle vijftig flats individueel moeten worden voorzien van verwarming en warm water dat snel genoeg aangemaakt kan worden. Bovendien moet dit op energie-efficiënte en duurzame manier gebeuren in overeenstemming met de klimaatdoelstellingen. De grootste uitdaging bij dit project was dan ook de omvang en de totaliteit van de technieken: satelliet-units, een zonneboiler met

zonne-panels en een centrale ketel op gas werden in één circuit geïnstalleerd.

Vijftig satellietunits, een ketel en een zonneboiler

In elke serviceflat werd een satellietunit gemonteerd die lokaal voor de productie van verwarming en sanitair warm water instaat. Het hele systeem is opgebouwd in een centrale stookplaats waar een ketel staat met 400 kilowatt aan vermogen. Daarnaast warmt een zonneboiler via 100 m² zonnecollectoren een buffervat op voor verwarmingsondersteuning

over het hele circuit. De centrale ketel verwarmt water tot 70°C en stuurt dat rond naar de satellietunits. Als een satelliet een verwarmingsvraag krijgt van de thermostaat in de assistentiewoning of als hij detecteert dat er warm water nodig is, gaan er kleppen open zodat er ofwel warmte naar de radiatoren gaat ofwel warm water wordt aangevoerd. Per satellietunit is er ook een energiemeter die vanop afstand afgelezen kan worden voor de individuele facturatie. ■

CEDRIC DEPUYDT IS VVSG-STAFMEDEWERKER KLIMAAT

IS JOUW GEMEENTE OOK KLIMAATNEUTRAAL IN 2050?

WVI zet haar schouders onder de Europese en Vlaamse klimaatdoelen: in eigen projecten en als kennispartner van onze gemeenten dringen we de CO₂-uitstoot terug, maken we de omslag naar energie-efficiëntie en hernieuwbare energie en maken we werk van klimaatadaptatie.

Wil jouw gemeente ook haar engagement waarmaken? Samen nemen we de handschoen op, ambitieus, oplossingsgericht, met oog voor duurzame kwaliteit.

SAMEN STAAN WE STERKER.

Als verlengstuk van 54 West-Vlaamse gemeenten zorgt WVI voor intergemeentelijke samenwerking, op diverse domeinen. Met klimaat als topprioriteit.

www.wvi.be | info@wvi.be | 050 36 71 71

Dim- en doofstrategieën zijn een innovatief concept voor Vlaanderen dat tot nu toe enkel op beperkte schaal bestond.

FRANK GOETHALS

ts

Lembeek licht op

Een forse energie- en CO₂-besparing van minstens 20% tegen 2020, zowel voor de verlichting in de stadsgebouwen als voor de openbare verlichting. En nog eens minstens 20% van alle energie uit groene stroom halen, liefst lokaal opgewekt. Dat zijn de ambitieuze doelstellingen van Halle. Daarvoor wil de stad een groot draagvlak creëren.

Voor de openbare verlichting stelden Halle en Fluvius een 'Masterplan Openbare Verlichting' op. Dat is een meerjarenbeleidsplan voor de 5812 armaturen voor openbare verlichting op het volledige grondgebied. Via dat plan werd de bestaande infrastructuur doorgelicht en werd er een langetermijnstrategie opgesteld. Halle deelde het grondgebied op in zones volgens hun specifieke verlichtingsbehoeften. Een woonwijk heeft andere verlichtingsbehoeften dan een bedrijfsterein, een drukke verkeersader andere dan een landelijke weg. Het plan maakt de duurzaamheidsambities van Halle voor openbare verlichting concreet. Op basis van dat masterplan wil Halle nu zijn volledige verlichtingspark versneld ombouwen naar slim aanstuurbare en ultrazuinige leds. Tegelijk wil het samen met de inwoners overal programma's invoeren voor dimmen en doven. Die bepalen de intensiteit van het licht. Bij weinig passage op straat, zoals 's nachts, kan de intensiteit van de verlichting verminderen. De verleding en aangepaste brandregimes kunnen een energiebesparing opleveren tot maar liefst 70%. De stad start ermee in deelgemeente Lembeek om het reële besparingspotentieel te kunnen beoordelen. Daarna volgt het volledige grondgebied.

Slim gezien

Het verlichtingsproject fungeert ook als opstap naar de slimme stad Halle. De verlichtingspalen worden klaargemaakt om straks slimme apparatuur te integreren. Om dat mogelijk te maken kiest Halle voor een 'PIO' (Programma Innovatieve

Overheidsopdrachten), waarbij de verlichtingsinvesteringen worden aanbesteed als duurzaam dienstencontract (licht-als-een-dienst). Halle werkt daarvoor samen met het Vlaams Energiebedrijf (VEB), Cleantech Flanders, de VVSG en Fluvius.

Halle wil bovendien dat de stroom voor deze verlichting milieuvriendelijk én lokaal wordt opgewekt. Het onderzoekt daarom de mogelijkheden om stroom op te wekken via groene energie (zon, water, wind). Samen met het Vlaams Energiebedrijf zal de opwekking worden aanbesteed als een energie-als-een-dienstencontract, met de intentie de installatie door een burgercoöperatie te laten uitvoeren, onderhouden en beheren. Hallenaars kunnen mee investeren in deze installatie. Dat geeft dubbele winst: enerzijds kunnen de burgers mee genieten van het rendement van de lokaal opgewekte stroom, anderzijds beperkt deze formule de investeringskosten voor Halle.

Opvallend is dat Halle ook voor de dim- en doofstrategieën maximaal draagvlak wil creëren bij de inwoners. Het wil hen hier zoveel mogelijk bij betrekken. Dim- en doofstrategieën zijn een innovatief concept voor Vlaanderen dat tot nu toe enkel op beperkte schaal bestond, bijvoorbeeld bij de raadpleging van Tongeren en Tienen over de verlichting van hun marktplein. Die burgerparticipatie is een ambitie die wel meer lokale besturen nastreven. De resultaten van dit proefproject wil Halle zeker met alle geïnteresseerde Vlaamse lokale besturen delen. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

HIGH
SCORE

EPC

A+

A

B

C

D

E

F

**GA OOK VOOR
EEN TOPSCORE!**

Vanaf 2019 geeft het nieuwe energieprestatiecertificaat (EPC) jou alle tips & tricks om met jouw woning het volgende label te bereiken.

De wind van voren, het recept van Eeklo

Tegen 2020 zal in Eeklo per 900 inwoners één turbine groene energie leveren. Dan zal het meer groene elektriciteit produceren dan de inwoners verbruiken. Als mede-eigenaar zijn de inwoners trouwens betrokken partij.

De stad Eeklo bouwt nu al voor de derde keer grootschalige windturbines. Tussen 1999 en 2002 werd het eerste project gestart dat resulteerde in de bouw van vier windturbines, in de periode 2009-2012 kwamen er daar nog vier bij en in het nu lopende project zijn er veertien in aanbouw. Bij vergunningsprocedures komen in Eeklo soms geen bezwaarschriften binnen, of enkel van mensen buiten de stadsgrenzen. De werkwijze van Eeklo kent voorlopig weinig navolging, al is het een interessant recept.

Duidelijkheid door goed ruimtelijk beleid

De Vlaamse overheid wil dat alle bestemmingszones van het gewestplan in aanmerking komen voor de bouw van windenergieprojecten. Dit leidt tot een ad-hocwerkwijze waarbij de weerstand van de bevolking terecht groeit. Daarom maakte de stad Eeklo in 1999 eerst en vooral een windplan op. Op basis van afwegingscriteria werden drie locaties aangeduid die in aanmerking kwamen voor de ontwikkeling van één of meer windturbines. Dit plan keurde de gemeenteraad na een uitgebreide informatiecampagne goed. Daardoor was het voor iedereen duidelijk waar voor de stad windenergieprojecten konden komen en waar niet. De vrees dat er overal windmolens zouden verschijnen en dat de stad erdoor omsingeld zou worden, werd hierdoor weggenomen. Ook projectontwikkelaars kregen zicht op waar de stad positief op een vergunningsaanvraag zou reageren en waar niet. Het plan werd gebruikt als afwegingskader voor ingediende projecten. In het latere provinciale ruimtelijk uitvoeringsplan (PRUP) Windplan Eeklo-Maldegem (2015) is dezelfde methodiek gehanteerd. Rond de zone voor windturbines aan de N49 werd een uitsluitingszone van vijf kilometer voor dergelijke projecten opgenomen.

Informeren waarom

Windturbines bouwen is geen doel op zich. Windenergieproductie is een techniek die ons op korte ter-

mijn de doelstellingen voor hernieuwbare energie en lagere CO₂-uitstoot helpt halen. Binnen afzienbare termijn zijn er waarschijnlijk andere methodes om groene elektriciteit te produceren en kunnen bestaande windturbines misschien weer worden afgebroken.

Het geheel kaderen in het burgemeestersconvenant of lokale klimaatplannen verduidelijkt voor de bevolking het belang en de zin van deze projecten.

Samen met de Hogeschool Gent realiseerde de stad een aantal plannen waarin visies op het toekomstige energielandschap werden uitgewerkt. Deze documenten zijn tijdens klimaatcafé's als communicatiemiddel gebruikt. De boeiende discussies die hieruit voortvloeiden, gaven de bewoners inzicht in hoe onze omgeving er over twintig of dertig jaar kan uitzien en welke pluspunten dat voor de kwaliteit van het landschap kan opleveren.

Burgerparticipatie en mede-eigenaarschap

De stad realiseerde zes windturbines op publieke eigendommen. Bij het aanbesteden van het recht van opstal voor de bouw ervan werd steeds gevraagd hoe de projectontwikkelaars rechtstreekse financiële participatie voor de bewoners in het project zouden organiseren. Belangrijk is dat onder andere de zeven coöperatieve principes, geformuleerd door de Internationale Coöperatieve Alliantie, als richtsnoer worden gebruikt. Economische participatie, democratische controle door de leden en onafhankelijkheid zijn enkele van de aandachtspunten.

De vaststelling is dat de meeste coöperanten rond de gebouwde windturbines wonen.

Deze mensen zijn tijdens de communicatiecampagnes het meest aangesproken en kennen dan ook een grote betrokkenheid. Nog een bijzondere vaststelling: coöperanten, die ook elektriciteit van de coöperatie afnemen, verbruiken de helft minder stroom dan de gemiddelde Vlaming.

Een ander voordeel van de coöperatieve werkwijze wordt zichtbaar bij de exploitatie van de windturbines. Op het grensgebied met de gemeente Maldegem werd een paar jaar geleden een geluidsprobleem vastgesteld. Aangezien de bewoners mede-eigenaar zijn, raakte het op korte termijn opgelost.

En waarschijnlijk voor Vlaanderen heel merkwaardig, er zal een bestaande windturbine verplaatst worden, omdat ze niet meer past in de ruimtelijke visie. De turbine op de vergunde locatie aan de Zandvleuge zal worden afgebroken, wanneer de nieuwe coöperatieve turbine aan de Huysmanhoeve naast de N49 is afgewerkt. Een dergelijke actie is waarschijnlijk alleen maar mogelijk, omdat de burgers mede-eigenaar zijn. Wie anders zou in Vlaanderen een vergunde locatie verlaten? Ze zijn al zo schaars!

Het doel van de stad is te streven naar 50% financiële participatie voor de burgers in windenergieprojecten. De provincie Oost-Vlaanderen stelt 20% voorop.

Voordelen voor de stad en de burgers

Bij de aanbesteding van het recht van opstal op publieke eigendommen wordt er niet geboden op het huurbedrag. Er wordt in de oproep een vast bedrag meegegeven. Wel wordt gepeild naar welke voordelen voor de omgeving de projectontwikkelaars aanbieden. Zo werden tal van energieprojecten voor de stad gerealiseerd, zoals een zonneluifel op het dorpsplein van Balgerhoeke, een warmtenet tussen het Stadskantoor en de aanpalende kringwinkel of de studie voor een grootschalig warmtenet.

De provincie Oost-Vlaanderen heeft op basis van dit concept voor de opmaak van het windplan Maldegem-Eeklo een omgevingsfonds opgericht. Rond de zone voor windturbines in het PRUP is een strook van 800 meter afgebakend waarbinnen de bewoners de middelen van het fonds kunnen besteden aan collectieve energieprojecten en landschapsingrepen.

Door deze manier van werken vloeien er ook financiële winsten uit windenergieprojecten naar de rechtstreeks betrokken bewoners.

Beleidsmatig verankeren

Eeklo heeft in 2014 een gemeenteraadsbesluit goedgekeurd dat bepaalt dat voor alle windenergieprojecten, ook voor degene die niet op openbare eigendommen gesitueerd zijn, gestreefd zal worden naar minimaal 50% rechtstreekse participatie voor burgers en overheid. Bovendien wordt gevraagd om 5000 euro per jaar bij te dragen aan het omgevingsfonds en nog eens 5000 euro per jaar te storten aan de stad.

De provincie Oost-Vlaanderen heeft gelijkaardige stappen ondernomen. Jammer genoeg werkt de Vlaamse overheid geen juridisch kader uit waardoor deze besluiten afdwingbaar worden. In ieder geval, het besluit geeft net zoals het windplan een duidelijk signaal aan projectontwikkelaars. En is het niet zo dat duurzame ondernemers een lokaal democratisch genomen beslissing hoe dan ook volgen?

De stad Eeklo gebruikt de geschetste methodiek vandaag ook voor de aanleg van een grootschalig warmtenet door een consortium van twee projectontwikkelaars. Ook het idee om een zonnegordel te ontwikkelen langs de N49 zal op deze principes gebaseerd worden. ■

DIRK WAELPUT IS OMGEVINGSAMBTENAAR VAN DE STAD EEKLO

STEDELIJKE GEBOUWEN ENERGIE-EFFICIËNTER MAKEN? DAT KAN!

Stad Geel doet het met een energieprestatiecontract

U bent op zoek naar een totaaloplossing om uw stedelijke gebouwen energie-efficiënter te maken? Maar de aanbesteding kost u veel tijd en moeite of u heeft niet de kennis om een project van die omvang op te zetten? Toch wilt u controle en flexibiliteit behouden? Daar heeft het Vlaams Energiebedrijf (VEB) een oplossing voor.

We faciliteren een energieprestatiecontract (EPC) tussen u en een Energy Service Company (ESCO). De ESCO investeert voor u, en u betaalt hen met een deel van de besparing. Bij het contract hoort een besparingsgarantie met een bonus-malus systeem.

Stad Geel ging u hierin voor. De stad zal maar liefst 45% op zijn elektriciteitsverbruik en 18% op zijn aardgasverbruik besparen. De ESCO heeft een pakket aan energiebesparende maatregelen voorzien van 1,7

miljoen euro. Gedurende twaalf jaar betaalt Stad Geel deze investeringen terug met een deel van de energiebesparing. Zo zorgt een EPC ervoor dat er geen druk staat op het budget. VEB zorgde voor de technische, aankoop- en juridische kennis om het bestek in de markt te zetten en het contract af te sluiten. VEB staat ook mee in voor de opvolging van het contract gedurende het eerste jaar. Stad Geel begint hiermee aan het grootste energie-efficiëntieproject ooit in de Kempen. Met dit project kiest de stad duidelijk voor een duurzame toekomst en wil ze het goede voorbeeld geven op vlak van energiezuinigheid. De investeringen verdienen zich relatief snel terug waardoor middelen vrijkomen om voor andere noden in te zetten. Naast het stadhuis vallen het zwembad, de sporthal, de bibliotheek, het cultureel centrum en enkele scholen onder het project. Behalve 'klassieke' EPC-maatregelen zoals relighting en stookplaatsrenovatie wordt ook een warmtekrachtkoppeling in het Sociaal Huis voorzien en worden in één school de ramen volledig vervangen. De huidige energiefactuur van deze gebouwen bedraagt meer dan 400.000 euro per jaar.

Na een zorg- en een onderwijsinstelling sluit nu ook een lokaal bestuur een EPC af via VEB. We werken aan verschillende uitbreidingen op deze formule, waarbij we bijvoorbeeld ook kijken naar circulair renoveren, gezond binnenklimaat of naar balansneutraal investeren.

FREDERIK HINDRYCKX
CEO VEB

Groene stroom via VEB

Wist u dat u als lokaal bestuur ook 100% groene elektriciteit en aardgas kan afnemen bij VEB? U hoeft zelf geen aanbesteding te doen, dat deden we al voor u. We bieden voordelige prijzen, een persoonlijke aanpak en onder andere hulp bij uw energiebegroting. Klik op de website www.veb.be door naar de dienst Energielevering voor meer informatie.

Meer info over energieprestatiecontracten vind je op de website van VEB: www.veb.be/energieprestatiecontract

We komen het ook graag haarfijn uit de doeken doen. Contacteer ons: communicatie@veb.be of 02 421 32 00

Vlaams EnergieBedrijf nv
Tour & Taxis- Havenlaan 86C bus 301
B-1000 Brussel

Droomavond geeft vonken

Oostkamp heeft net als veel andere gemeenten het burgemeestersconvenant ondertekend en engageerde zich dus om de CO₂-uitstoot op zijn grondgebied tegen 2020 met 20% te verminderen. In Oostkamp zou 48% van de CO₂-uitstoot afkomstig zijn van wonen, 34% van mobiliteit. Om hier iets aan te veranderen moest de gemeente samen met haar inwoners actie ondernemen. In november 2016 werd hiervoor een Droomavond georganiseerd. Wat is er ondertussen gerealiseerd?

Met de Droomavond wou Oostkamp niet enkel de 'usual suspects' samenbrengen die actief zijn in het verenigingsleven en het klasieke middenveld, maar wel een ruime mix van inwoners uit alle groepen en lagen van de samenleving. Hiertoe werd vooraf een uitgebreide lijst opgemaakt van alle mogelijke belanghebbenden. Vijftien inwoners met een groot netwerk, van diverse achtergrond en vanuit verschillende lagen van de bevolking, vormden het kern-team. Zij waren ambassadeurs die mee kennissen aanmoedigden om actief met andere inwoners te ko-

men meedromen. Op de Droomavond kwamen 240 inwoners met veel energie en ondernemingslust onder de professionele begeleiding van het participatiebureau Levuur brainstormen over ontmoeting (hoe kunnen we mensen uit de buurt meer ontmoeten en helpen?), wonen (hoe kunnen we anders gaan wonen: betaalbaar, energiezuinig, op een kleinere ruimte en beter voorbereid op zomerhitte en overvloedige regen?) en mobiliteit (hoe kunnen we ons anders verplaatsen met minder CO₂-uitstoot?). Veertien concrete ideeën haalden het grootste aantal stemmen. Elke

aanwezige koos zelf waaraan hij verder wilde meewerken en leerde nieuwe mensen kennen die zich achter hetzelfde idee wilden scharen. De avond heeft veel dynamiek op gang gebracht.

Van dromen naar doen

In april 2017 organiseerde Oostkamp een 'Van dromen naar doen'-avond. De veertien voorstellen werden verfijnd. Er was kennis- en ervaringsuitwisseling mogelijk met vergelijkbare projecten uit omliggende gemeenten, van particulieren en uit de provincie. Maar nog mooier was het nieuwe elan waarin de Oostkampenaars

niet alleen hun stem lieten horen, maar vooral ook in actie kwamen. De Droomavond creëerde een positieve dynamiek waarbij inwoners hun eigen expertise en talenten inzetten. Ze gingen enthousiast aan de slag voor een resem projecten, maar ook uiteenlopende groepen zoals consumenten en handelaars leerden met elkaar spreken. De werkgroepen kwamen zelf samen, ze stelden van tijd tot tijd vragen aan de administratie en soms was er wat financiële ondersteuning nodig. In dit proces leert de gemeente hoe ze dingen mogelijk maakt, loslaat en niet langer alle touwtjes zelf in handen houdt, maar vertrouwt op de goede bedoelingen die inwoners met hun omgeving hebben.

Initiatiefrijke

Oostkamp heeft een werkgroep Groene Energie voor meer hernieuwbare energie die met burgercoöperatie CoopStroom bij bedrijven langsgaat om hen over de streep te trekken voor het plaatsen van zonnepanelen. Ze zet windmolens op de politieke beleidsagenda.

De werkgroep Leve(n)de Gevels wil tegeltuintjes en gevelgroen bij bewoners aanmoedigen, want dat zorgt voor verkoeling in hete zomers, helpt fijn stof uit de lucht filteren, houdt het regenwater langer vast, helpt geluid dempen, is goed voor vogels, vlinders en bijen. Het Kruimelcafé maakt wekelijks op dinsdagnamiddag met voedseloverschotten een driegangemaaltijd klaar. Inwoners kunnen er 's avonds komen eten voor een vrijwillige bijdrage. Dit brengt wekelijks honderd mensen op de been. Aansluitend vindt er ook een Buurderij plaats, waar producenten uit de nauwe omtrek hun producten na onlinebestelling zelf aan de klant overhandigen.

De werkgroep trage wegen wil oude kerkwegels en doorsteekjes vrijwaren en behouden voor de komende generaties. Zij zorgt voor draagvlak, geeft input en bepaalt prioriteiten. De gemeente verzorgt dan de technische uitwerking.

Bij Zwerfvuilvrij Oostkamp maken zestig helpers dagelijks de publieke ruimte vrij van zwerfvuil en sigarettenpeuken. Hun werk is zo groots

dat afstemming met de eigen interne gemeentelijke diensten noodzakelijk bleek, zodat dezelfde straat niet kort na elkaar door verschillende equipes wordt geruimd. Zij ijverden voor een verzekering, een bolderkar en meer afstemming met de gemeentelijke opruimacties.

De fietsbieb bestaat uit vrijwilligers die tweedehandse kinderfietsen in orde brengen die je tegen een vriendenprijsje kunt lenen.

Uitdagingen voor de nieuwe beleidsploeg

De gemeente Oostkamp denkt momenteel na hoe ze burgerinitiatieven nog meer kan ondersteunen. Dit kan bijvoorbeeld door meer structurele financiering, door de organisatie van een geregeld overlegmoment, door te evalueren en bij te sturen waar nodig. De gemeente Oostkamp is dankbaar dat ze zoveel enthousiaste, warme inwoners heeft. Ze wil hun talenten en inzet de komende jaren blijven koesteren. ■

ELS ROELOF IS SCHEPEN IN OOSTKAMP

BEN JIJ AL FAN

van West-Vlaanderen?

Nieuws van de provincie over de meest uiteenlopende beleidsdomeinen, achtergrondinfo, beslissingen van de provincieraad en nog zoveel meer, 7 dagen op 7, de klok rond via

www.west-vlaanderen.be

 www.facebook.com/westvlaanderen

 [@provinciewvl](https://twitter.com/provinciewvl)

 www.west-vlaanderen.tv

Verhelderende brochures, toeristische routekaarten en diverse provinciale publicaties vind je in het

Provinciaal Informatiecentrum Tolhuis

Jan Van Eyckplein 2, 8000 Brugge

T 0800 20 021 (gratis nummer)

E provincie@west-vlaanderen.be

www.west-vlaanderen.be/informatiecentrum (e-shop)

west-vlaanderen
de gedreven provincie

SAMEN BOUWEN AAN DE ELEKTRICITEITS-INFRASTRUCTUUR VAN MORGEN

Om tegen 2050 de klimaatdoelstellingen te halen, is een massale integratie van hernieuwbare energiebronnen in het elektriciteitsnet noodzakelijk. Om maximaal te kunnen inspelen op de snelle veranderingen, is een aangepaste netconfiguratie nodig. Elia plant de komende 10 jaar dan ook meer dan 300 projecten verspreid over het hele land. Hierbij is er nood aan een breed maatschappelijk draagvlak om zo het spanningsveld tussen de algemeen aanvaarde klimaatambities en de praktische uitwerking ervan weg te werken.

Draagvlak creëren

Om infrastructuurprojecten te kunnen realiseren, is regionaal en lokaal draagvlak noodzakelijk. Daarvoor werkt Elia intensief samen met regionale belanghebbenden, het middenveld, politici en uiteraard lokale besturen. Zo vergroten we de slaagkansen van de energietransitie.

Bij Community Relations staan interactie en contact met de lokale stakeholder centraal. Samen creëren we gedragen projecten in dienst van de samenleving."

— Ilse Tant
Chief Community Relations Officer

Lokale overheden vroeg betrekken

Voorafgaand aan de start van een project voert Elia overleg met alle betrokken lokale besturen, administraties en andere belanghebbenden. Samen wordt gezocht naar manieren om alles zo vlot mogelijk te laten verlopen. Wat zijn de gevoeligheden in de buurt? Wat zal de impact zijn op het verkeer? Welke communicatieacties zijn nodig? Elia verzamelt alle input en stelt daarna een gezamenlijk plan van aanpak op.

Buurtbewoners informeren

In samenwerking met de gemeentes informeert Elia buurtbewoners en handelaars. Op maat van het project kan dit via bewonersbrieven, informatiemarkten, 0800-nummer... Tijdens de werken zorgen minder-hindermaatregelen ervoor dat de mogelijke hinder voor de omgeving en het verkeer beperkt blijft. Voor sommige projecten wordt ook een bereikbaarheidsadviseur aangesteld die de werken nauwgezet opvolgt.

Elia legt in 2019 ondergrondse hoogspanningskabels aan langs de Singel. We hebben samen gezocht naar een traject dat zo weinig mogelijk impact veroorzaakt voor het verkeer op deze drukke ringweg."

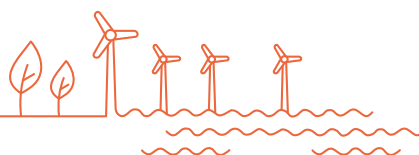
— Koen Kennis
Schepen van Mobiliteit stad Antwerpen

Gedragen oplossing

In samenwerking met de gemeentes en omwonenden zoeken we naar duurzame en gedragen oplossingen. Dit gaat van alternatieve tracés tot maatregelen voor vogelbescherming en de uitvoering van landschapsprojecten.

Wil je graag meedenken over hoe draagvlak voor nieuwe infrastructuur gecreëerd kan worden? Of wil je weten welke projecten Elia in uw gemeente heeft gepland?

➤ Schrijf je in voor de workshop van Elia of spreek ons aan tijdens de **Klimaatdag van VVSG op 3 mei 2019 in Oostende.**

Laat de zon maar schijnen

In 2018 sloegen het gemeentebestuur van Beernem en de energiecoöperatie CoopStroom cvba de handen in elkaar met het project Coöperatieve groene stroom en elektrische deelmobiliteit te Beernem. In dit vernieuwende project levert een zonnepaneelinstallatie op het dak van de bibliotheek van Beernem rechtstreeks stroom aan elektrische auto's die gebruikt worden als dienstwagens voor de gemeente, maar ook als deelwagens voor de coöperanten.

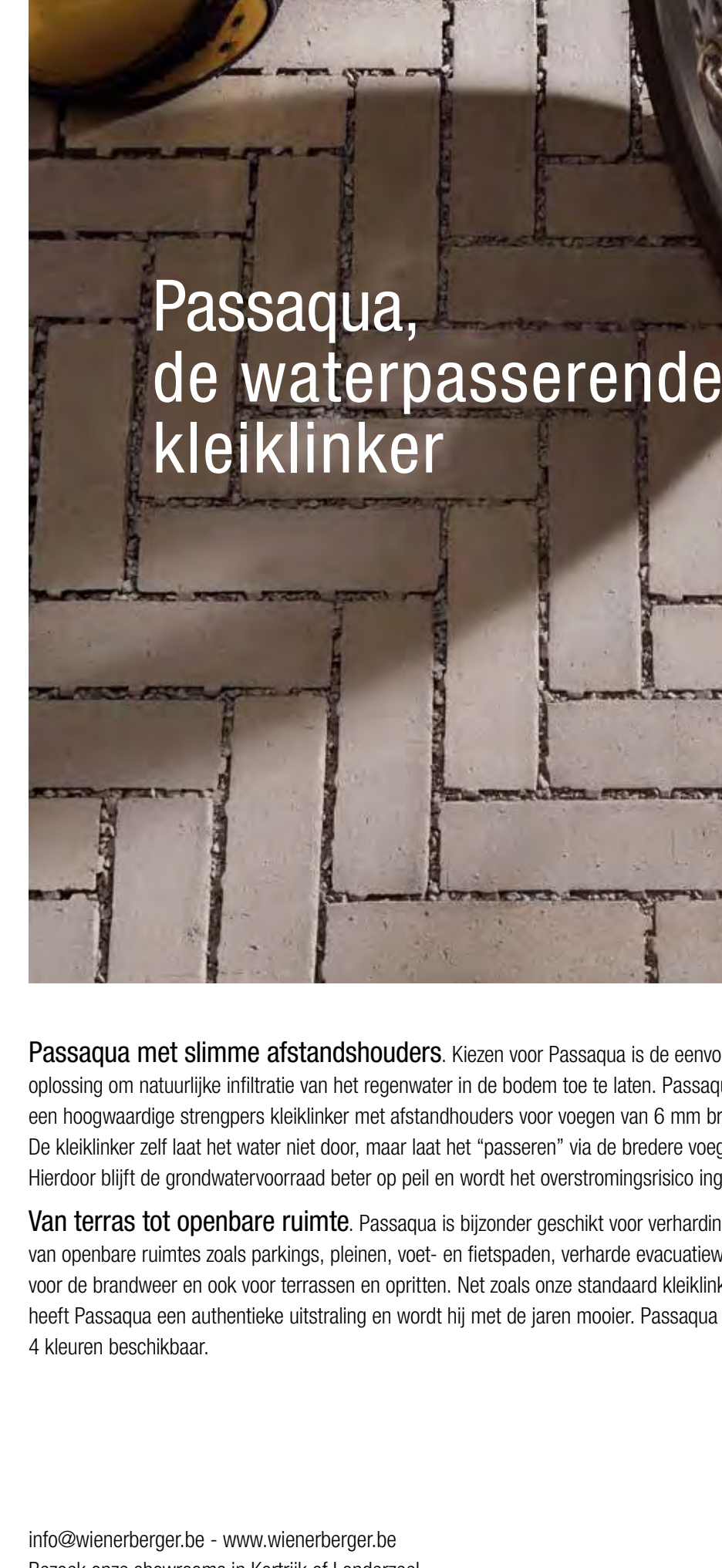
Beernem wil net als veel gemeenten de CO₂-uitstoot tegen 2020 met twintig procent verminderen tegenover 2011, het wagenpark vergroenen, autodelen promoten en burgercoöperaties lanceren. Dit project verdeelt lokaal de energie die op het dak van de bibliotheek wordt geproduceerd. Met de 30 kWp zonne-installatie kan een effectieve jaarlijkse besparing van 14,17 ton CO₂ gerealiseerd worden. Het project kost 95.000 euro, waarvan het provinciebestuur West-Vlaanderen tachtig procent subsidieert, dus 75.000 euro. De overige twintig procent wordt onder meer bij de deelnemende coöperanten ingezameld. Voor het project in Beernem zijn een stadsauto (Renault Zoë) en een kleine bestelwagen (Nissan ENV200) aangekocht. De coöperanten van CoopStroom maken gebruik van deze auto's en delen ze met de gemeentelijke diensten. Coöperatie en gemeentebestuur werken in-

tens samen, waarbij de coöperatie de gemeente ontzorgt en de technische keuzes vastlegt.

Wie een aandeel koopt bij CoopStroom cvba en voldoet aan de gebruiksvoorwaarden – je moet bijvoorbeeld minimaal twee jaar een rijbewijs hebben – kan dus de auto's gebruiken. Omdat zo'n deelauto veel intensiever wordt gebruikt dan een gewone auto, vervangt hij al gauw vijf of meer privévoertuigen en dat betekent meer ademruimte in de straat.

Dit project is gerealiseerd na een oproep van de provincie West-Vlaanderen bij lokale besturen voor klimaatprojecten die beoordeeld worden op hun CO₂-besparing maar ook op hun vernieuwende werking. De kennis die de provincie uit deze projecten vergaart wordt later gedeeld. ■

CEDRIC DEPUYDT IS VVSG-STAFMEDEWERKER KLIMAAT

Passaqua, de waterpasserende kleiklinker

Passaqua met slimme afstandhouders. Kiezen voor Passaqua is de eenvoudigste oplossing om natuurlijke infiltratie van het regenwater in de bodem toe te laten. Passaqua is een hoogwaardige strengpers kleiklinker met afstandhouders voor voegen van 6 mm breed. De kleiklinker zelf laat het water niet door, maar laat het "passeren" via de bredere voegen. Hierdoor blijft de grondwatervoorraad beter op peil en wordt het overstromingsrisico ingeperkt.

Van terras tot openbare ruimte. Passaqua is bijzonder geschikt voor verhardingen van openbare ruimtes zoals parkings, pleinen, voet- en fietspaden, verharde evacuatiewegen voor de brandweer en ook voor terrassen en opritten. Net zoals onze standaard kleiklinkers, heeft Passaqua een authentieke uitstraling en wordt hij met de jaren mooier. Passaqua is in 4 kleuren beschikbaar.

Passaqua
Doris

Passaqua
Lotis

Passaqua
Magma

Passaqua
Eros

MIDDELFART - CLAUS FISHER

JESPER LARSEN

JESPER LARSEN

Denk groot, begin klein, leer snel **en doe het samen, nu**

De Deense gemeente Middelfart van 40.000 inwoners op het eiland Funen boekt prachtige resultaten op het vlak van klimaatverandering, zowel bij de preventie als bij de adaptatie. Bovendien doen de inwoners heel actief mee.

In Middelfart geen grote masterplannen, maar wel een gemeentehuis dat het duurzaamste gebouw van heel Denemarken is. Burgemeester Johannes Lundsryd Jensen geeft zelf het goede voorbeeld. 'Al is onze gemeente maar een klein plekje op de wereld, we moeten onze verantwoordelijkheid opnemen. De oplossingen van gisteren werken niet meer, we moeten er opnieuw over nadenken, net zoals we onze gewoonten moeten veranderen. Al tien jaar staat de gemeenteraad hier als een blok achter deze groene transitie. Hierdoor hebben we genoeg ervaring om slim te beslissen of we ingaan op de nieuwste ideeën, trends of nieuwe kansen om samen te werken. We steken graag veel tijd in gesprekken met wetenschappers, kenniscentra en bedrijven die het verschil willen maken. Jawel, zelf zijn we ook gepassioneerd door verandering.'

Dat doet Middelfart bijvoorbeeld met haar klimaatlab. Dat klimaatlab overkoepelt een reeks projecten die beantwoorden aan de klimaatuitdagingen in de gemeente. De ervaringen en oplossingen zullen ook dienen om anderen te inspireren. Terwijl Kopenhagen in Denemarken het leidende voorwerp is van stedelijke oplossingen, probeert Middelfart een voorbeeld te zijn voor middelgrote en kleinere gemeenten in hun strijd tegen de klimaatverandering. Dankzij participatieprojecten en de betrokkenheid van burgers vinden de burgemeester en zijn werknemers nieuwe oplossingen voor de klimaatverandering. De gemeente spitst zich dus toe op cocreatie en meerwaardecreatie in een brede zin, zowel sociaal, economisch als op het vlak van duurzaamheid. Met Middelfart als klimaatlab wil de gemeente proberen om nog

CLAUS FISKEER

CLAUS FISKEER

CLAUS FISKEER

meer nieuwe maar ook zeer concrete energie- en klimaatprojecten te ontwikkelen en uit te voeren. Zo is Thermonet het eerste stedelijk ruimteplan dat gebruikmaakt van ondiepe geothermische boringen voor hitteproductie voor bijna passiefhuizen.

In het project SmartEnergy@Home worden in woon-zorgcentra slimme elektrische apparaten getest met goede resultaten, waardoor de gemeente de prijs won voor het beste smartcityproject in Denemarken.

Als een van de eerste in Europa biedt de gemeente nu een klimaatcursus aan voor leerkrachten uit heel Europa, zodat ze klimaatbewustzijn en -innovatie in hun onderwijssystemen over heel Europa kunnen ondersteunen.

Het klimaatlab voert de gemeentelijke visie 'Waar de bruggen beginnen' uit. Door het klimaatlab verder te ontwikkelen zal Middelfart nog een leukere woonplaats worden, de meest vergroende gemeente van Denemarken die vooral op concrete resultaten mikt.

'Eerlijk waar, wij stoppen geen tijd meer in het maken van schitterende plannen op papier,' zegt burgemeester Johannes Lundsryd Jensen. 'Eigenlijk heeft de gemeenteraad beslist om het aantal plannen te beperken tot het volstrekte minimum dat ons wordt opgelegd. Als je het teveel

aan papier weghaalt, kun je de creativiteit in de organisatie laten ontketenen. Dat is belangrijk in een moderne organisatie. Onze werknemers maken deel uit van deze transitie, de organisatie leert van al deze betekenisvolle projecten.'

Om de inwoners mee te krijgen werden lang geleden alle modellen van top-down tot bottom-up en andere mogelijkheden al besproken. Toch heeft de gemeente haar eigen manier ontwikkeld om met burgers samen te werken. Je zou het 'een anarchie volgens strakke lijnen' kunnen noemen. Omdat burgers meestal hetzelfde veranderd willen zien als politici maar actie verkiezen boven lange termijn en planningsprojecten, ondersteunt de gemeente ideeën en projecten die gericht zijn op heel reële klimaatprojecten. Deze aanpak heeft geleid tot het nieuwste Deense project in het kleinste districtverwarmingssysteem, dat werd uitgevonden, gefinancierd en uitgevoerd door de inwoners van het dorpje Føns, terwijl de inwoners verderop in Brenderup een eigen zonnepanelenfabriek hebben opgericht. De burgemeester heeft over deze vorm van burgerparticipatie een boek geschreven onder de titel Rodskud (Wortel schieten). ■

MORTEN WESTERGAARD IS KLIMACHEF VAN MIDDELFART

Diverse steden & gemeenten vertrouwen veel op onze diensten.

Aarzel niet langer
bel GRATIS

0800 64 400

voor meer
informatie.

“ ZEG

OK ”

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat,
betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedeld?
Met of zonder opmaak en drukken?
Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog
in het vaandel. Neem vrijblijvend contact
met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

*Uw partner voor
kwaliteitsvolle bedelingen!*

VLAAMSE POST

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

Torp
voor
jongeren

Het zadeldak op de vier lokalen van de even zoveel Gistelse jeugdbewegingen steekt sinds eind vorige zomer uit boven het vlakke West-Vlaamse landschap. Het jeugdcentrum neemt een halve hectare in beslag van de zeven hectare grond die de stad Gistel enkele jaren geleden kocht naast de bestaande voorzieningen zoals het zwembad, de sporthal, de voetbalvelden, de cultuurzaal Zomerloos, de buitenschoolse kinderopvang De Zonnewijzer, de speelpleinwerking en het avontuurlijke speelplein Speeldernis. Het jeugdcentrum vormt het sluitstuk. Het Jabbeekse architectuurbureau ARPRO en aannemer Beeuwsaert Construct stonden in voor het opvallende ontwerp en de bouw. Vroeger hadden de Gistelse jeugdbewegingen KSA, Chiro, scouts Rakkersnest en scouts Gisco Regenboog elk een eigen lokaal op een afzonderlijke locatie. Voortaan zijn ze gehuisvest onder hetzelfde dak. Elke jeugdbeweging heeft een eigen lokaal, zowel voor activiteiten als voor berging. De lokalen vormen twee gebouwen aan de collectieve overdekte buitenruimte die ze voor allerlei activiteiten of evenementen kunnen gebruiken. Ook het sanitair en de zeven hectare speelweide zijn gemeenschappelijk voor alle jongeren.

Voor de naam van de jeugdsite werd een wedstrijd uitgeschreven. Torp kwam als winnaar uit de bus, het verwijst naar 'het dorp'.

MARLIES VAN BOUWEL BEELD STEFAN DEWICKERE

De verschillende jeugdbewegingen van Gistel delen samen een ruime locatie maar hebben ook elk een eigen lokaal onder het zadeldak.

PHILIPPE VAN GELDOVEN

Tijdens de schoolvakantie kan de buitenschoolse opvang ook op het nieuwe jeugdterrein terecht.

Zeven hectare is het terrein waarop de jeugd van Cistel buiten kan ravotten of afspreken om wat rond te hangen.

Biseps

Ontzorgen van bedrijven werkt

Gaverbeek

Twee mondingen, vele gezichten, één toekomst

Renovatieadvies aan huis geleverd

©Klaas Verdru

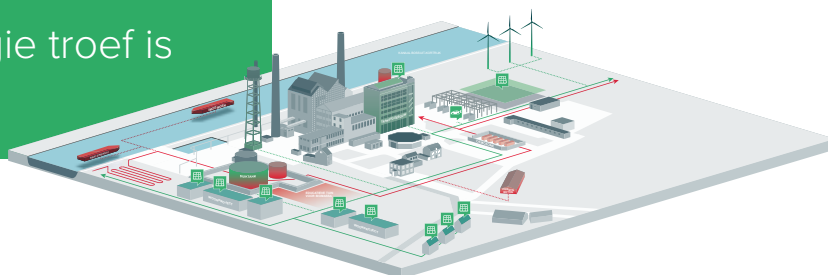
Shared mobility rocks

Een warme toekomst voor gasloze wijken

Transfo

Waar energie troef is

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/AGENDA

april

Gent 25 april

Leuven 9 mei

Samenwerken, verzelfstandigen of privatiseren van zorgdiensten: hoe beslis je dat?

Mandatarissen en ambtenaren maken kennis met een hanteerbare methode om dit herstructureringsvraagstuk systematisch te benaderen. We bieden antwoorden op de vragen die op dat moment rijzen, lichten toe hoe je ermee omgaat en welke valkuilen er bestaan.

www.vvsg.be/agenda

Gent start 26 april

Hasselt start 29 april

Mechelen start 13 mei

Tienen start 16 september

Malle start 4 november

Mentoropleiding zorgberoepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk als interessante leerwerkplekken voor jongeren. Mentoren moeten hen daarbij kunnen coachen. Deze opleiding versterkt de competenties die je nodig hebt voor goede begeleiding, zoals communiceren, duidelijke feedback geven en evalueren.

www.vvsg.be/agenda

Gent 26 april

Leuven 29 april

Onder dak. Lokale aanpak van dak- en thuisloosheid

Hoe herken je als hulpverlener verborgen dak- en thuisloosheid? Wat heb je aan daklozentellingen en met wie werk je als lokaal bestuur samen om dak- en thuisloosheid beter te bestrijden?

www.vvsg.be/agenda

Gent 26 april

Haal meer uit dat brownfield

Aan de hand van sterke voorbeelden willen de OVAM, de Vlaams Bouwmeester en het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen bekijken hoe ze brownfieldontwikkeling op een hoger niveau kunnen tillen.

www.ovam.be

Gent 30 april

Inspiratiedag Kinderopvang

Wees welkom op de hoogdag voor de lokale kinderopvang. We zijn blij jullie alweer een gevarieerd programma te kunnen aanbieden: talrijke interactieve workshops, lezingen, een debat en veel goede praktijken over actuele thema's en uitdagingen waar elke kinderopvang voor staat.

www.vvsg.be/agenda

mei

Oostende 3 mei

Klimaatdag: lokaal samenwerken keert het tij

Laat je inspireren met praktijken, keynotes, info- en werksessies: wees 'mee' met wat lokaal wordt gedaan rond klimaatbeleid en met de lokale uitdagingen voor een duurzame toekomst. We tonen de wereld dat het lokale niveau de voortrekkende is op weg naar de klimaatdoelstellingen van 2050.

www.klimaatdag.be

STEFAN DEWICHERE

4 april Brussel

Een meerjarenplan met sturingskracht

Huis Madou is vanaf nu een politieke academie, exclusief voor burgemeesters en schepenen met ambitieuze plannen. Wil je echt vooruitgaan en beleidsresultaten boeken? Hoor je graag van collega's hoe zij lokale vraagstukken oplossen?

Schuif dan mee aan de tafel van de politieke academie van de VVSG om met collega's en experts ervaringen uit te wisselen en praktische instrumenten te ontdekken. Op 4 april staat het meerjarenplan op het programma, op 15 mei ruimtelijke planning en ruimtelijk beleid.

www.vvsg.be/agenda

Aarschot 7 mei

Busrit: een blik op de lokale dienstencentra

Het netwerk Thuiszorg legt voor nieuwe burgemeesters en schepenen een bus in langs drie heel verschillende lokale dienstencentra met elk hun eigen troeven.
www.vvsg.be/agenda

Brussel 8 mei

Burgemeester en gemeentelijk veiligheidsbeleid

We bespreken de verantwoordelijkheid van de burgemeester inzake veiligheid en instrumenten zoals bestuurlijk handhaven of GAS-boetes. Wie werkt nog mee aan veiligheid en hoe hou je als burgemeester de regie in handen? Ook de Lokale Integrale Veiligheidscel komt aan bod: wat moet je als burgemeester weten en wat is de rol van het OCAD?
www.vvsg.be/agenda

Hasselt, 14 mei

Gent, 21 mei

Studiedag overheidsopdracht

Jij kijkt er binnen het lokale bestuur op toe dat aanbestedings- en gunningsprocedures correct gevoerd worden? Dan biedt deze studiedag je een helder overzicht van wijzigingen in de regelgeving en een unieke kans om vragen voor te leggen.
www.vvsg.be/agenda

16 mei Mechelen

21 mei Brugge

23 mei Leuven

28 mei Hasselt

Lokaal sociaal beleid in het meerjarenplan

Hoe gebruiken we het meerjarenplan als hefboom om meer gedragenheid en een sterkere verankering van sociaal beleid te realiseren in alle beleidsdomeinen van het lokale bestuur?
www.vvsg.be/agenda

vanaf 20 mei Leuven

vanaf 3 oktober Gent

Projectmanagement

Met projectmatig werken bereik je binnen een afgesproken termijn en binnen de overeengekomen budgettaire grenzen een vooropgesteld resultaat dat beantwoordt aan geëxpliciteerde kwaliteitscriteria. Na deze opleiding voer je projecten uit volgens de regels van de kunst.
www.vvsg.be/agenda

Op zoek...
naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.
www.vvsg.be/vacatures.

03-04-2019

STAD LEUVEN

Diensthoud bibliotheek

04-04-2019

CEVI NV

Productbeheerder sociale zaken – extramurale dienstverlening

05-04-2019

VVSG VZW

Projectmedewerker openbare netheid

GEMEENTE DE PINTE

Omgevingsambtenaar ruimtelijke ordening

07-04-2019

STAD LOMMEL

Mobiliteitsambtenaar

GEMEENTE LONDERZEEL

Beleidscoördinator grondgebiedszaken

GEMEENTE DILBEEK

Teamcoach wonen en ondernemen

HVZ RIVIERENLAND

Bijzondere rekenplichtige

08-04-2019

DE LIJN

Deskundige traminfrastructuur

09-04-2019

STAD AALST

Deskundige woonkwaliteit

12-04-2019

GEMEENTE DROGENBOS

Deskundige wonen en ondernemen

14-04-2019

STAD KORTRIJK

- Programmaregisseur Kortrijk Kinderrijk
- Programmaregisseur diversiteit en inburgering
- Programmaregisseur armoedebestrijding en sociale vooruitgang
- Programmaregisseur biodiversiteit en klimaat

15-04-2019

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

Directeur personeel en HRM

23-04-2019

LEIEDAL

Webdeveloper

INLEVERING

PERSONEELSADVERTENTIES

Lokaal 5 (meinummer) – 11 april

Lokaal 6 (juninummer) – 9 mei

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal, VVSG-week**,
op de **VVSG-website**
én getweet via **@JobLokaal**

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

Samenleving en omgeving
Bevolkingsevolutie
Duurzaam ontwikkelen
Digitale (r)evolutie
Macro-economische context

Financiën
Financieel evenwicht?
Ruimte om te investeren?

Governance
Over organisatie en goed bestuur

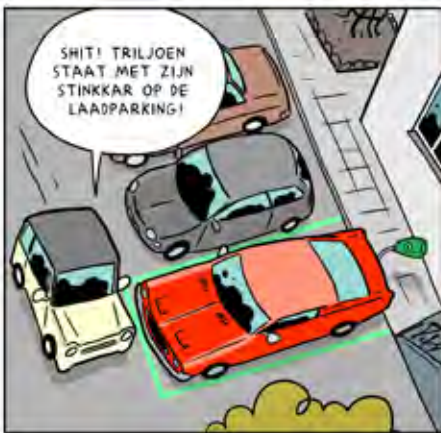
De uitdagingen voor onze gemeenten

De gemeenten staan voor een aantal belangrijke uitdagingen. Aan de start van deze nieuwe legislatuur geven we u graag een actueel overzicht.
Ons dossier "De uitdagingen voor onze gemeenten" brengt de belangrijkste topics in kaart en zal u zeker helpen bij uw beleid.

Lees er meer over op belfius.be/studies

burgemeester Triljoen

Een duurzame stad of gemeente

Waarmee kunnen we je helpen?

Op het vlak van klimaat spelen lokale besturen een **voortrekkersrol**.

Maar welke stappen zijn er concreet nodig?

Hoe stel je een plan op, hoe evolueer je naar een slimme regio, hoe maak je je patrimonium energiezuinig, hoe ga je rationeel met water om nu en in de toekomst ...

Laat je inspireren

Ontdek op de VVSG Klimaatdag op 3 mei in Oostende ons aanbod, **specifiek afgestemd op lokale besturen**, tijdens de **Fluvius sessie**.

Meer info via: www.fluvius.be

fluvius.
Tot bij u

ZERO EMISSION SOLUTIONS HELPT U NAAR KLIMAATNEUTRALITEIT !

- ⦿ Opmaak klimaatplan (*mitigatie en adaptatie*)
- ⦿ Opmaak SEAP in het kader van Burgemeestersconvenant
- ⦿ Energie-audits van uw gebouwen
- ⦿ Begeleiding bij Hernieuwbare Energie projecten
- ⦿ Verduurzaming events

**ZERO EMISSION
SOLUTIONS**

INFO ?

053/41.66.66 of

info@zeroemissionsolutions.com